

HEVOSEN HYVINVOINTI 2016

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Mustiala, syksy 2016

Hanna Taina

Hanna Taina

MUSTIALA

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Hevostalous

Tekijä	Hanna Taina	Vuosi 2016
Työn nimi	Hevosen hyvinvointi 2016	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyö on tehty osana Suomen Ratsastajanliiton hevosen hyvinvoinnin teemavuotta. Työn toimeksiantajana toimii maamme ratsastusurheilun keskusjärjestö Suomen Ratsastajainliitto ry (SRL). Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa tietoa ihmisten omista kokemuksista hevostaitojen osaamisesta ja halusta oppia niitä lisää vuonna 2016. Tarkoituksena oli myös kartoittaa tietoa siitä miten ihmiset kokevat hevosten kohtelun nykypäivänä.

Vastausten selvittämiseksi toteutettiin laaja kyselytutkimus hevostaidoista ja hevosten kohtelusta nykypäivänä. Kysely julkaistiin kesällä Suomen Ratsastajainliiton nettisivulla ja se oli avoin kaikille vastaajille. Kyselyyn vastasi 1093 ihmistä, minkä perusteella vastauksia voidaan pitää luotettavina.

Tutkimuksen aihe osoittautui kiinnostavaksi ja tunteita herättäväksi aiheeksi. Tuloksista selvisi, että ihmiset kokivat hallitsevansa hevostaidot kohtalaisesti nykypäivänä. Hevosten parissa oli harrastettu useampikin vuosi ennen omaa hevosta. Vastaajat silti kokivat, etteivät osanneet hevostaitoja täysin ennen omaa hevosta. Vastaajilla oli paljon halua oppia lisää hevostaitoja. Hevosen hyvinvoinnin mahdollistavia tekijöitä tunnistettiin. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ymmärtäminen uupui kuitenkin osittain vastauksista. Suurin osa mielsi hevosten saavan toteuttaa osittain luontaista käyttäytymistä harrastusympäristössä. Vastaukset kertoivat ihmisten kohtelevan hevosta kohtalaisesti tai hyvin. Melkein kaikki olivat kuitenkin nähneet jonkinlaista hevosten huonoa kohtelua.

Tulokset antavat mahdollisuuden epäkohtien parantamiseen kaikkien hevosalan toimijoiden osalta. Vaikkei tulosten perusteella hälyttäviä epäkohtia esiintynyt, on syytä puuttua epäkohtiin ajoissa. Muun muassa Ratsastajainliiton seura- ja tallipalveluiden johtoryhmä yhteistyössä Ratsastuksenopettajayhdistyksen ja hevostaitokouluttajien kanssa hyödyntää tutkimuksen tuloksia tulevaisuudessa.

Avainsanat hevonen, ratsastus, hyvinvointi, hevostaidot

Sivut 39 s. + liitteet 10 s.

Mustiala
Degree Programme in Agricultural and Rural Industries
Equine Option

Author	Hanna Taina	Year 2016
Subject of Bachelor's thesis	A survey to horse well-being in Finland 2016	

ABSTRACT

The thesis was made as part of Equestrian Federation of Finland's horses well-being theme year. The thesis was commissioned by the Equestrian Federation of Finland. The purpose of the thesis was to find out information about people's own experiences of knowing skills concerning horses and the desire to learn more about those in 2016. The aim was also to find out people's feelings about handling of horses today.

An extensive survey was carried out concerning people's skills and handling of horses today. The survey was open to everyone and in the summer it was published on the Equestrian Federation of Finland homepage. The survey can be held reliable because 1093 people answered it.

The subject of the survey proved to be interesting and emotional. The results revealed that today people think their horsemanship skills to be average. Before acquiring their own horses they have been around horses for many years. Before they had their own horses the respondents felt that they didn't know all the skills concerning horses. The respondents had a lot of desire to learn more skills concerning horses. Factors enabling well-being of horses were recognized. Comprehensive understanding of horses well-being was partly missing from the answers. A majority thought that the horses could partly carry out their natural behaviour within the equestrian environment. Answers showed that the horses were treated moderately or well. But almost everyone had seen mistreatment of horses.

The survey gives an opportunity to fix the problems by the operators. Even though the results didn't shown any alarming points, they should be taken care of in time. Equestrian Federation of Finland's club and stable services' executive team co-operating with Riding teacher association and trainers of horsemanship will use the research results in future.

Keywords horse, riding, well-being, skills concerning of horses

Pages 39 p. + appendices 10 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	HYVINVOIVA HEVONEN.....	1
2.1	Hyvinvoinnin määritelmä.....	2
2.2	Lainsäädäntö.....	2
2.3	Hevoseetiikka.....	4
2.4	Hevosen oikeudet.....	5
2.5	Suomen Ratsastajainliitto ry.....	6
3	HEVONEN.....	7
3.1	Lajinmukainen käyttäytyminen ja luontaiset käyttäytymistarpeet.....	8
3.2	Kipukäyttäytyminen.....	9
3.3	Häiriökäyttäytyminen.....	10
4	HEVONEN JA IHMINEN.....	11
4.1	Hevonen ihmisen kanssa.....	11
4.2	Hevosten kohtelu.....	13
4.3	Hevostaidot.....	14
4.3.1	Hevostaitomerkit ja –kilpailut.....	15
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	16
6	TULOKSET.....	16
6.1	Taustatiedot.....	17
6.1.1	Sukupuoli, ikä ja toimimisalue.....	17
6.1.2	Rooli ratsastuksen parissa.....	17
6.1.3	Ajankäyttö hevosten parissa.....	18
6.1.4	Ratsastustaito.....	18
6.1.5	Hevosen omistaminen.....	18
6.1.6	Harrastustausta.....	19
6.1.7	Oma hevostalli.....	20
6.2	Hevostaidot.....	20
6.2.1	Hevostaitojen opettelu.....	22
6.3	Hevosten hyvinvoinnin määrittely.....	23
6.4	Hevosten luontainen käyttäytyminen.....	24
6.5	Hevosten kohtelu.....	25
6.5.1	Hevosten huono kohtelu.....	26
6.5.2	Huonoon kohteluun puuttuminen.....	28
6.6	Vastaajaryhmien vertailua.....	30
7	TULOSTEN POHDINTAA.....	30
7.1	Hevostaidot.....	31
7.2	Hevosen hyvinvointi ja luontainen käyttäytyminen.....	33
7.3	Hevosten kohtelu.....	34
8	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	36

LÄHTEET	37
---------------	----

Liite 1	Hevosen pyyntö
Liite 2	Webropol-kyselylomake

1 JOHDANTO

Hevosen rooli on muuttunut, kun maataloudessa käytetyt työhevokset ovat antaneet sijaa urheilu- ja vapaa-ajan hevosille. (Jansson 1999, 78) Emme vietä hevostemme parissa läheskään niin paljon aikaa kuin ennen, näin luonnollisen suhteen luominen hevosimme on vaikeaa. (Johnson ym. 2007, 8)

Kun ihmiset eivät tarpeeksi tiedä minkälainen hevonen on ja miten se käyttäytyy, syntyy helposti ongelmia. Hevosta saatetaan käsitellä kuin ihmistä. Hevosalan ammattilaiset ovat nykyään huolestuneita väärin kohdeltujen hevosten määrästä. (Nieminen 2011, 15) Viime vuosina hevosihmisten kiinnostus hevostaitoihin on kuitenkin lisääntynyt. Ihmiset haluavat yhä enemmän tietää, minkälaisena hevonen oikeasti maailman näkee. (Wegelius 2011, 375)

Ihminen käyttää eläimiä, joten vastuu eläinten hyvinvoinnista kuuluu meille ihmisille. Eläimet ovat tuntevia olentoja, joten ihmisten tulee huomioida eläinten hyvinvointi kaikessa toiminnassa. (Eläintieto n.d.) Viime vuosina eläinten hyvinvointiin liittyviä asioita on tutkittu Suomessa ja muualla maailmassa. Tietämyksen lisääntyminen mahdollistaa eläinten hyvinvoinnin lisäämistä käytännössä. (Mälkiä 1999, 6)

Opinnäytetyö käsittelee hevosen hyvinvointia hevostaitojen, hevosten kohtelun ja hevosten lajinnukaisen käyttäytymisen osalta. Työ selvittää millä tasolla hevostaitojen osaaminen ja hevosten kohtelu on vuonna 2016. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa ihmisten omista kokemuksista ja ajatuksista työssä valituissa aihealueissa. Kyselytutkimuksen vastaukset antavat arvokasta ja mielenkiintoista tietoa ihmisten mielipiteistä hevosten hyvinvointia kohtaan. Aihe on pinnalla ja puhuttaa ihmisiä. Aiheeseen liittyy myös paljon ihmisissä syntyviä erilaisia tunteita, jotka tekevät aiheesta erityisen kiinnostavan.

2 HYVINVOIVA HEVONEN

Sana ”Eläinten hyvinvointi” on usein esillä ja on peruseriaatteena monissa eläimiä koskevissa oppaissa. Kaikilla on omanlainen käsitys siitä mitä eläimen hyvinvointi tarkoittaa. Käytännössä hyvinvoinnin määrittäminen on vaikeaa. Hyvinvointi voidaan ymmärtää eläinyksikkö- tai yksilökohtaisesti. Hyvinvointi voi sisältää filosofisia, eettisiä, lainsäädännöllisiä ja sosiaalisia käsitteitä. Hyvinvointi-käsitteeseen kuuluvat fyysiset vaivat ja psyykkiset tunteet. Yhteiskunnallisesti ottaen siihen kuuluu myös yleinen mielipide. Se vaihtelee aika-ajoin ja on vaikutuksille altis. (Castrén 1997, 162)

Hyvinvointia arvioitaessa ja edistäessä on yritettävä ymmärtää hyvinvointi eläimen silmin katsoen. Tähän tarvitaan käytännön kokemusta sekä tutkimustietoa. Eläinten hyvinvointia koskevia tutkimuksia on tehty maailmalla jo kauan. Tutkijat ovat etsineet tieteen keinoin hyvinvoinnin olemusta ja keinoja sen mittaamiseen. Yhtä yleisesti hyväksyttävää hyvinvoinnin määritelmää eivät he ole löytäneet. Eri määritelmässä on erilaisia painotuksia, jotka ovat hyvinvoinnin arvioinnin kannalta merkittäviä. (Manninen-Leivo 1999, 14)

Määritelmät voidaan jakaa karkeasti ottaen kahteen ryhmään. Toinen korostaa eläimen kokemuksia ja tunteita, eli miten eläin itse mieltää erilaiset ympäristöt tai toimenpiteet. Tämän ajatuksen perusteella eläimen hyvinvointi heikentyy vasta, kun eläin tuntee olonsa epämiellyttäväksi. Esimerkiksi sairaus alentaa eläimen hyvinvointia vasta, kun eläin tuntee kipua tai muulla tavoin voi huonosti. (Manninen-Leivo 1999, 14)

Toinen määritelmä painottuu eläimen sopeutumiskykyyn. Miten eläin selviytyy ympäristön haasteista ja miten suurin uhrauksin selviytyminen tapahtuu. Esimerkiksi käyttäytymis- ja lisääntymishäiriöt kertovat eläimen sopeutumisen olevan työlästä. Eläimen hyvinvointi on siis silloin heikentynyt riippumatta siitä, kokeeko eläin olonsa huonoksi vai hyväksi. (Manninen-Leivo 1999, 14)

Eläimen hyvinvoinnin perusteita on haettu menneisyydestä. Voimme pitää luonnonvaraista villihevosta mallina hevosen hyvinvoinnille. Nyky-yhteiskunnassa hevonen elää tallissa, jossa on valot ja vesijohdot. Tämä kaikki on hevoselle nykyään yhtä luonnollista kuin rakennetussa ympäristössä eläminen ihmisellekin. Moderni hevonen ei häiriinny autojen ja koneiden liikkeistä ja äänistä. (Vilka 2011, 102)

Malliesimerkki hyvinvoivasta hevosesta on terve ja hyvin käyttäytyvä hevonen, joka tekee moitteettomasti päivittäisen työnsä ja vapaa-ajallaan saa toteuttaa lajinmukaista käyttäytymistä. Huonosti voiva hevonen voi olla sairas, sen käytös voi muuttua epänormaaliksi tai tuottavuus voi laskea. (Vilka 2011, 102)

2.1 Hyvinvoinnin määritelmä

Hyvinvointi on eläimen oma kokemus sen fyysisestä ja psyykkisestä olotilasta. Eläimen hyvinvointiin vaikuttaa miten se sopeutuu ympäristön tapahtumiin ja olosuhteisiin. Hyvinvointi heikkenee, mikäli sopeutuminen ei ole mahdollista ja eläimelle aiheutuu jatkuvaa tai voimakasta stressiä, rasitusta, käytöshäiriöitä tai haittaa terveydelle. Eläinten hyvinvointiin on mahdollista vaikuttaa pito-olosuhteilla, hoidolla, käsittelyllä ja eläinjalostuksella. (Pitkonen 2015)

Hevosen hyvinvoinnin voi ajatella koostuvan seuraavista viidestä vapaudesta.

1. Vapaus janosta ja nälästä.
2. Vapaus epämukavuudesta.
3. Vapaus kivusta, sairauksista ja vammoista.
4. Vapaus pelosta ja ahdistuksesta.
5. Vapaus toteuttaa lajinmukaista käyttäytymistä.
(ASPCA n.d.)

2.2 Lainsäädäntö

Hevosen ollessa osana urheilua, voisi luulla lainsäädännön keskittyneen hevoseen ihmisen urheilukumppanina. Hevosen asema kehittyneiden maiden lainsäädännössä onkin olla osana ihmisen ravintoketjua. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki lainsäädäntö

lähtee lopulta siitä, että hevonen ennemmin tai myöhemmin päätyy mahdollisesti ihmisen syötäväksi. Tämä vaikuttaa esimerkiksi siihen miten hevosta lääkitään. Lainsäädännöllä tahdotaan poistaa kaikki riskitekijät, koska hevosta kohdellaan ihmisen tulevana ruokana. (Wegelius 2011, 375).

Nykyään kuitenkin EU:n vaikutusten myötä lainsäädännössä on myös runsaasti määräyksiä, joissa tarkoituksena on edistää nimenomaan hevosen hyvinvointia (Wegelius 2011, 375). Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta on yksinomaan karioeläimille suunnattu määräys (Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010). Asetuksen tarkoituksena on suojella hevosia kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, kärsimykseltä ja tuskalta (Wegelius 2011, 381) Asetuksesta löytyvät esimerkiksi uudet määräykset, jotka koskevat yksittäiskarsinoiden ja ryhmässä pidettävien hevosten karsinoiden vähimmäiskokoja. Uusiin määräyksiin kuuluvat myös tallin sisäkorkeuden vähimmäiskorkeus (Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010). Uudistukset ovat seurausta uusista ajatuksistamme hevosen oman tilan ja tallin ilmanlaadun näkökulmasta. Vähimmäiskoko- ja -korkeus vaatimukset ovat astuneet voimaan kaikilla talleilla Suomessa vuonna 2014 (Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 588/2010).

Hevosia koskevia lakeja ovat myös eläinsuojelulaki, laki eläinten kuljetuksesta, eläintautilaki, laki eläinten lääkitsemisestä ja laki eläinjalostustoiminnasta. Eläinsuojeluasetus on säädetty tarkentamaan eläinsuojelulakia. (Evara 2016) Eläinsuojelulaille ja sen nojalla annetuilla alemmanasteisilla säännöksillä pyritään luomaan edellytykset, ettei eläinten tarvitsisi kokea turhaa kärsimystä. Lain ja säännöksen avulla on tarkoitus edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia. (Jansson 1999, 85) Evarilla ja Maa- ja metsätalousministeriöllä on myös säädöksiä ja ohjeita hevosten pitoon.

Maa- ja metsätalousministeriössä on tekeillä eläinsuojelulain kokonaisuudistus. Uusi eläinsuojelulaki valmistuu todennäköisimmin vuonna 2016. Uudistuksen tarkoituksena on modernisoida vuodelta 1996 olevaa lakia. Samalla eläinsuojelulainsäädäntöä on tarkoitus selkeyttää. Uudistuksen tavoitteena on parantaa eläinten hyvinvointia ja tehostaa eläinsuojeluvalvontaa. Lain uudistamisessa otetaan huomioon uusien tutkimustietojen eläinten tarpeista sekä hyvinvoinnin vaatimuksista. (Maa- ja metsätalousministeriö n.d.)

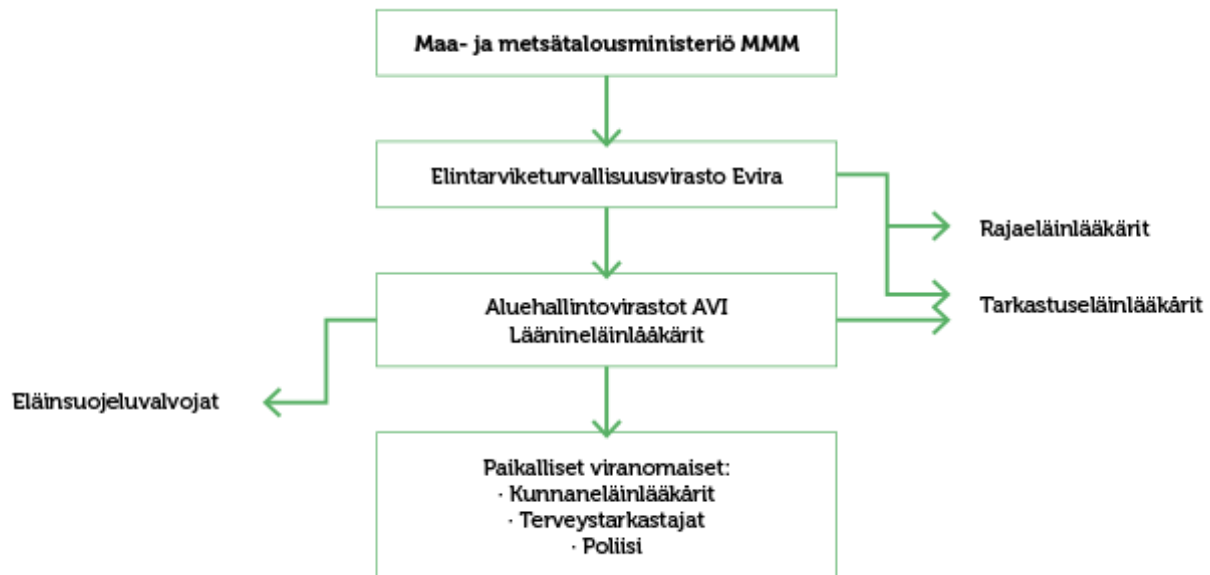
Kuvan 1. mukaan Maa- ja metsätalousministeriö on korkein eläinlääkintäviranomainen, joka valmistelee uusia lakeja ja lakimuutoksia. Eduskunta hyväksyy tai hylkää uudet lakiehdotukset. Evara ohjaa ja valvoo eläinsuojelutoimintaa, mutta Evarilla ei ole eläinsuojelutarkastusoikeutta. Eläinsuojeluviranomaiset valvovat lainsäädännön noudattamista ja heillä on oikeus tehdä tarkastuskäyntejä eläintenpitopaikkoihin. Eläinsuojeluviranomaisia ovat läänineläinlääkärit, valvontaeläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit, poliisi ja erilaiset eläinsuojeluvalvojat. Lainsäädäntö velvoittaa kuntia järjestämään eläinlääkäriapua vuorokauden ympäri. (Ilvitzky n.d.)

Eläimet ovat omistajansa omaisuutta. Tästä syystä ainoastaan eläinsuojelulaki mahdollistaa asioihin puuttumisen tarpeen vaatiessa. Alle 15 vuoden ikäisen lapsen huoltajalla tai häntä muutoin valvovalla henkilöllä on valvontavelvoite. Hänen tulee

seurata, että lapsi kohtelee eläintä säädösten mukaan sekä huolehtia lapsen turvallisuudesta. (Bergström 2004, 229)

EU-komission mielestä kansalaisten näkemyksiin ja tietämyksiin eläinten hyvinvointiasioista tulee vaikuttaa jo lapsena, jolloin valistaminen on kaikkein tehokkainta. Uusissa perusopetuksen ja opetussuunnitelman perusteissa eläinten hyvinvointi on nostettu ensimmäistä kertaa opetettavaksi sisällöksi ala- ja yläkouluissa. (Eläintieto n.d.)

Kuva 1. Eläinten hyvinvoinnin valvonta ja valvovat viranomaiset.

2.3 Hevoseetiikka

Eläinten käyttöön kuuluu aina moraalit. Moraali on arvoihin perustuva spontaani mielipide omasta ja toisen toiminnasta. Moraaliin liittyvät arvot ovat uskonnollisia ja yhteiskunnallisia. Etiikka on moraalin teoria. Tällöin pyritään ajattelemalla ymmärtämään, arvioimaan ja parantamaan moraalit. Moraali ja etiikka on monesti pyritty mitätöimään tunneilmaisuna. Vasta viime aikoina on alettu yleisemmin tiedostaa käsite eläinten hyvinvointi taloudellisten lähtökohtien sijaan. (Castrén 1997, 160)

Käsite eettisyys tarkoittaa moraalitääntöjen mukaista eettisesti hyväksyttävää. Eettiset periaatteet ovat eri ihmisryhmille erilaisia ja ne muuttuvat ajan myötä. (Mälkiä 1999, 8) Etologia ja etiikka juontuvat kantasanaasta "ethos", joka tarkoittaa luonnetta. Varhainen etologia oli kiinnostunut eläinten luonteesta, ja etiikka oli kiinnostunut luonteen kasvatuksesta. "Hevoseetiikan tavoitteena on kasvattaa hyväluonteisia hevosia. Hevoseetiikan pääsääntö on, ettei hevonen saa vahingoittaa itseään, toisia hevosia eikä ihmisiä." (Vilka 2011, 115)

Etiikka viittaa myös etikettiin eli hyvään käytökseen. Ratsastuksen etiketti pitää sisällään muiden ihmisten ja hevosten huomioon ottamisen. Talli on hevosen koti ja ihmisen tulee käyttäytyä siellä kotirauhaa häiritsemättä. Ihmisen pitää kunnioittaa hevosta, ja hevosen tulee kunnioittaa ihmistä. (Vilka 2011, 115)

2.4 Hevosen oikeudet

Eläinten oikeuksista on käyty maailmalla keskustelua. 1990-luvulla arvokeskustelu on alkanut Suomessakin. On keskusteltu missä määrin ja millä tavoin ihmisellä on oikeus käyttää eläimiä hyväkseen. (Mälkiä 1999, 6)

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määritelmän mukaan eläimet ovat tuntevia olentoja, joilla on oikeuksia. Eläimillä on oikeus saada turvattu hyvinvointi. Eläinten kohtelun tulee siis tukea niiden hyvinvointia. Ihmiset ovat näistä kaikista oikeuksista vastuussa. (Eläintieto n.d.)

Eläinsuojelun ääriliike pitää hevosella ratsastamista eläimen hyväksikäyttönä. Tällaista kohtelua ei ääri liikkeen mukaan tulisi sallia, koska minkäänlainen eläimen hyväksikäyttö ei olisi moraalisesti oikeutettua. Lähes tällaista kantaa edusti 1800-luvulla Lontoossa vaikuttanut filosofi Lewis Gompertz. Hän kieltäytyi valjastamasta hevostaan työhevoseksi tai kulkuvälineeksi. Hänen mielestään hevonen omistaa oman ruumiinsa ja omat voimansa, eikä ihmisellä ole oikeutta pakottaa hevosta palvelemaan ihmistä. Näkemys oli rinnasteinen orjien vapautusaatteelle. Näin ollen hevosetkin tulisi vapauttaa olemasta ihmisten omaisuutta. (Vilka 2011, 117)

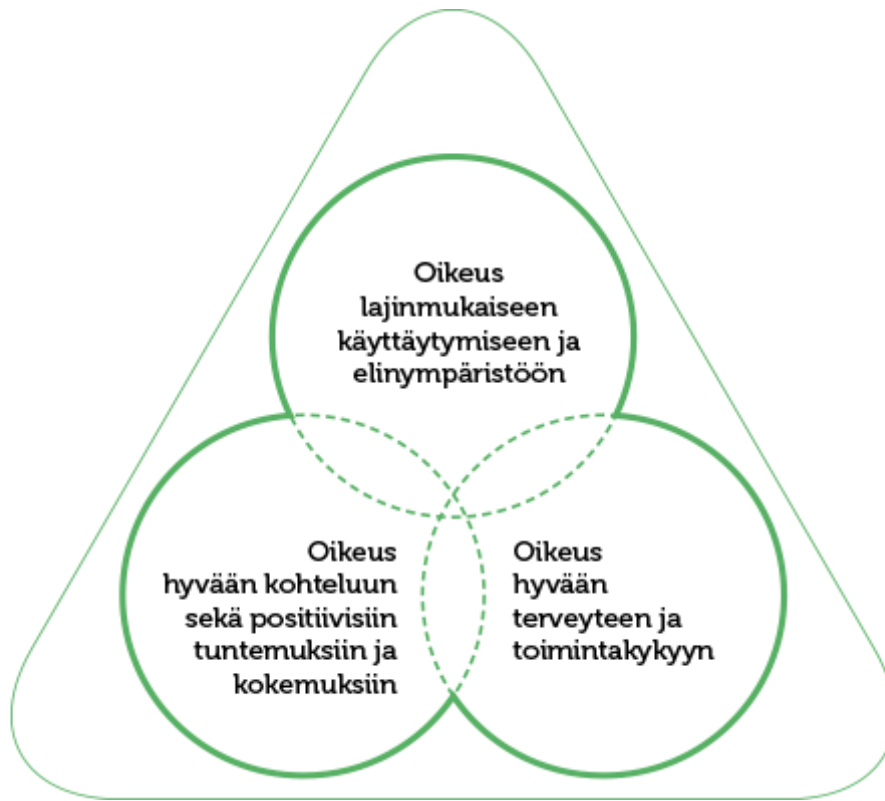
Toista ääripäätä edustaa eräissä kulttuureissa vallitseva ajattelu ihmisten ehdottomasta ylivallassa eläimiin. Eläimillä ei ole minkäänlaisia oikeuksia ja ihmiset saavat käyttää eläimiä hyväkseen millä tavalla itse haluavat. (Mälkiä, 1999, 6)

Nykyään suurin osa ihmisistä hyväksyy hevosen pidon ja hevosella ratsastamisen, mikäli hevosta kohdellaan arvokkaasti ja oikeudenmukaisesti. Hevonen on psyykkisesti ja fyysisesti tunteva eläin, joten hevosilla on vapauksien lisäksi tiettyjä oikeuksia.

Kuva 2. kertoo, että hevosella on oikeus lajinmukaiseen käyttäytymiseen ja elinympäristöön (Tallberg, esitelmä 23.4.2016). Hevosella on oikeus toteuttaa lajinmukaista käyttäytymistä ja tarpeita sopivassa ja turvallisessa ympäristössä. Kontakti muihin lajitovereihin, ravinnon etsiminen, leikkiminen ja riittävän pitkän elämän hoivaaminen kuuluvat hevosten oikeuksiin.

Hevosella on oikeus hyvään kohteluun, positiivisiin tuntemuksiin ja kokemuksiin (Tallberg, esitelmä 23.4.2016). Hevosella on oikeus saada yksilöllistä kohtelua ja hoitoa osaavalta ja motivoituneelta hoitajalta. Koulutusmenetelmien ja -välineiden tulee olla sopivia ja väkivallattomia, ja sellaisia, että ne tukevat eläimen hyvinvointia, eivätkä aiheuta kärsimystä tai kipua. Hevosella on oikeus toimintaan ja virikkeisiin, niin ettei se rasita ja uhkaa hevosen hyvinvointia. Hevosella on myös oikeus tuskattomaan kuolemaan.

Hevosella on oikeus terveyteen ja toimintakykyyn (Tallberg, esitelmä 23.4.2016). Hevosella on oikeus fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen ja kuntoon. Kivuttomuus, sairauksien hoito ja ennaltaehkäisevä terveydenhuolto ovat hevosen oikeuksia. Puhdas ja sopiva ravinto, ruoka ja vesi ovat hevoselle tärkeitä. Myös terveyttä ja hyvinvointia tukeva jalostus kuuluu hevosten oikeuksiin.

Kuva 2. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määrittelemät eläimen oikeudet, joista ihminen on velvollinen huolehtimaan.

2.5 Suomen Ratsastajainliitto ry

Ratsastajainliiton peruseriaatteisiin kuuluu, että hevosesta huolehditaan hyvin ja kunnioitavasti, niin harraste- kuin kilpailutoiminnassakin. Ratsastajainliitto on kansainvälisen ratsastajainliiton FEI:n jäsenjärjestö, joka noudattaa yhteisiä kansainvälisiä pelisääntöjä muiden jäsenjärjestöjen kanssa. (Suomen Ratsastajainliitto ry, n.d.)

FEI edellyttää, että kaikki kansainvälisen ratsastusurheilun osapuolet noudattavat FEI:n eettisiä ohjeita ja tunnustavat ja hyväksyvät sen, että hevosen hyvinvointi on aina ensiarvoisen tärkeä. Kaupalliset ja kilpailulliset syyt eivät koskaan saa mennä hevosen hyvinvoinnin edelle. Huomiota erityisesti tulee kiinnittää hevosen yleiseen hyvinvointiin, kilpailukuntoon ja hevosen inhimilliseen kohteluun. Kilpailuissa ei saa vaarantaa hevosen hyvinvointia. FEI kehottaa kaikkia ratsastusurheilun osapuolia hankkimana itselleen mahdollisimman hyvät tiedot ja taidot hevosten huolenpidosta. (Suomen Ratsastajainliitto ry, n.d.)

Hyvin toimivat tallit ovat ratsastusurheilun kulmakiviä. Talliyrittäjältä vaaditaan nykypäivänä entistä enemmän tietoa, taitoa ja osaamista. SRL:n jäsentallit on jaettu kolmeen eri luokitukseen: ratsastuskouluihin, harraste- ja yksityistalleihin. Jäsentallien painopisteinä ovat hevosen hyvinvointi, turvallisuus, hevostaidot ja ammattitaitoinen henkilökunta. Ratsastajainliiton hyväksymä talli sitoutuu noudattamaan Ratsastajainliiton toimintaperiaatteita. Ratsastajainliiton perusarvoihin kuuluu hevosen hyvinvoinnin turvaaminen. Eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyttä sekä otettava huomioon eläinten käyttäytymistarpeet. Ammattitaitoinen henkilökunta on vastuussa hevosten hyvinvoinnin toteuttamisesta. (Niittumäki 2013, 3)

Ratsastajainliiton jäsentallissa hevosten perustarpeet ovat kunnossa. Hevoset saavat säännöllistä hoitoa ja ruokaa. Hevosilla on asianmukainen pitopaikka. Ulkoilua ja liikuntaa järjestetään. Hevosista pidetään kirjanpitoa, josta pystytään seuraamaan hevosten käyttöastetta. Säännöllisessä opetuskäytössä ei käytetä koskaan alle 5-vuotiasta hevosta. Tallilla on lakisääteinen lääke- ja rehukirjanpito. Myös kengitykset ja muut hoitotoimenpiteet kirjataan. Hevosten lihavuuskuntoa, ruokintaa ja työmotivaatiota tarkkaillaan. Hevosten pitopaikka vastaa lakisäädöksiä ja hevoset pääsevät päivittäin vapaasti liikkumaan tarhaan tai laitumelle. Hevosten pitopaikkojen ja ulkoilualueiden kunnosta huolehditaan. (Niittumäki 2013, 15)

Jäsentallissa hevosilla käytetään sopivia varusteita, jotka tarkastetaan, huolletaan ja puhdistetaan säännöllisesti. Satuloiden tarkistus ja huolto on hyvä tehdä vähintään vuosittain. Varusteista pidetään kirjaa. Henkilökunta ohjeistaa ja auttaa hevosten varustamisessa. (Niittumäki 2013, 15)

3 HEVONEN

Nykyhevoset eivät muistuta viljejä esi-isään ulkonäöltään eivätkä väritykseltään. Silti monet lajityypilliset ominaisuudet ovat säilyneet yhä muuttumattomina. Hevosen käyttäytymismallit ja elimistö eivät ole juurikaan muuttuneet kesyyntymisen myötä. Hevosen asumismuoto ja sen saama hoito voivat vaimentaa joidenkin käyttäytymismallien ilmenemistä. Jokaisessa hevosessa on edelleen kyky selviytyä luonnosta. Villiinnyttyään hevoset alkavat pian käyttäytyä tavalla, joka on tyypillistä niille hevosen sukulaislajeille, jotka eivät ole koskaan olleetkaan kesytettyinä. (Kaimio 2004, 10)

Hevoset kuuluvat saaliseläimiin, mikä tarkoittaa, että ne ovat myös pakenevia eläimiä, laumaeläimiä ja aroeläimiä. Saaliseläimiksi kutsutaan kasvissyöjiä, joita petoeläimet syövät. (Johnson ym. 2007, 13) Hevosen ihanneympäristö on iso avara alue, jossa se saa olla yhdessä muiden laumanjäsenten kanssa. Lauma ja hyvä näkyvyys suojaavat pedoilta. Laajalla ruohikkoalueella lauman on myös helppo paeta. Tärkeää on myös, että ruokaa on koko ajan saatavilla. (Nieminen 2011, 39)

Hevonen on lajina kehittynyt parhaiten selviämään siinä ympäristössä, jossa villihevoslaumat ovat eläneet. Nykypäivänä käytännön syistä ei aina ole mahdollista tarjota hevoselle sellaisia elinoloja, jotka vastaisivat täysin villien esi-isien elinoloja. (Kaimio 2004, 11) Nykyään hevonen voi olla karsinassa 22 tuntia vuorokaudesta. Se voi ulkoilla yksin pienessä tarhassa ja syödä niukasti kolme kertaa päivässä. Tämä on

hevoselle täysin luonnotonta, mutta hevoset ovat yleensä hämmästyttävän hyvinvoivia kaikesta huolimatta. (Nieminen 2011, 39)

3.1 Lajinmukainen käyttäytyminen ja luontaiset käyttäytymistarpeet

Eläimet pyrkivät käyttäytymään niille luontaisella ja lajinomaisella tavalla. Mikäli ympäristö estää eläintä käyttäytymästä sen luontaisella tavalla, eläin joutuu sopeutumaan tähän ympäristöön. Jos eläin ei sopeudu ympäristöön, sopeutumattomuus voi aiheuttaa esimerkiksi häiriökäyttäytymistä. (Mälkiä 1999, 21)

”Käyttäytymismuotoja, joita eläin pyrkii toteuttamaan ympäristöstä riippumatta, voidaan kutsua käyttäytymistarpeiksi.” Käyttäytymistarpeita pidetään monesti vähemmän tärkeinä kuin fyysisiä tarpeita. Eläinten käyttäytymisen pohjalla on kuitenkin tarve pysyä hengissä ja lisääntyä. Siksi eläin yleensä kokee tietyt käyttäytymismuodot elintärkeinä. Ihminen ei tosin aina miellä niitä tärkeiksi. (Manninen-Leivo 1999, 18)

Tietyt käyttäytymistoiminnot ovat hevosen hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä, joita tulee päästä toteuttamaan riittävässä määrin päivittäin. (Suomen Hevostietokeskus ry n.d.) Hevosen luontaisiin käyttäytymistarpeisiin kuuluvat liikkuminen, ravinnon hankinta, ympäristön tutkiminen ja tarkkailu, leikkiminen, kehonhoito, lämmönsäätely, sosiaalinen käyttäytyminen, lepo ja uni sekä lisääntyminen ja jälkeläisten hoito (Kaimio, Kilpeläinen, Rautioaho & Tallberg, esitelmä 25.9.2015).

Luonnossa eläimet liikkuvat hyvin paljon (Mälkiä 1999, 23). Laiduntaessa hevoset voivat kävellä päivässä jopa 80 kilometriä juontimatalla (Jansson 1999, 78). Liikunta pitää elimistön kunnossa ja terveenä. Eläimet tarvitsevat liikunnan lisäksi lepoa niille tyypillisessä lepoasennossa (Mälkiä 1999, 23). Hevoset tarvitsevat unta ja lepoa 5-7 tuntia vuorokaudessa. Kokonaislepoajasta 3-5 tuntia on sikeämpää unta ja noin 2 tuntia lepoa. Varsoilla levon tarve on hiukan enemmän. Saaliseläiminä hevoset jakavat levon ja unen tarpeensa kymmeneen eri jaksoihin vuorokauden aikana. Muutama jakso levätään makuuasennossa, varsoja lukuun ottamatta. (Suomen Hevostietokeskus ry n.d.)

Luonnonoloissa hevoset etsivät ruokaansa ja syövät 12-17 tuntia vuorokaudessa. Syömisaikaan vaikuttavat ravinnon saatavuus ja laatu sekä hevosen fysiologinen tila. Karvapeitteen ja ihon hoito on hevoselle tärkeää. Hevoset hoitavat kehoaan piehtaroiden, rapsuttamalla itseään tai laumatovereita sekä hankaamalla itseään esimerkiksi puihin. Hyönteisten häätäminen kuuluu myös kehonhoitoon.

Hevonen viihtyy huonosti yksin. Se kaipaa lajitoveriensa seuraa ja mahdollisuutta päästä fyysiseen kontaktiin toisen hevosen kanssa (Jansson 1999, 79). Hevosilla on voimakas tarve kuulua laumaan. Laumassa hevosilla on keskinäinen arvojärjestys, jonka rakentaminen on niiden sosiaalista käyttäytymistä. Hevoset kommunikoiivat keskenään lähinnä visuaalisin avuin. (Suomen Hevostietokeskus ry n.d.)

Hevosen käyttäytymistarpeista on tehty tutkimuksia. Tutkimusten avulla olemme saaneet lisää tietoa miten käyttäytymistarpeet vaikuttavat hevosen ja ihmisenkin

hyvinvointiin. Ihmisen ja hevosen hyvinvointi kulkee siis tässä asiassa käsi kädessä. Hevonen, joka saa toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeitaan, on usein turvallisempi käsitellä, hoitaa ja ratsastaa. (Tallberg 2004, 58-59)

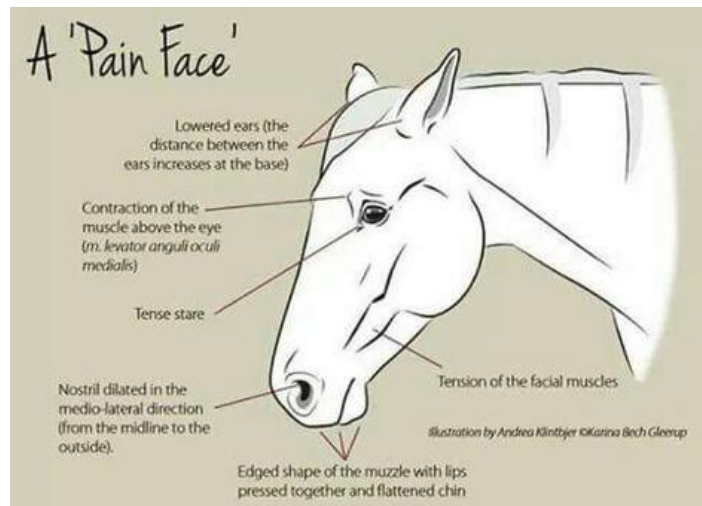
3.2 Kipukäyttäytyminen

Urheilusuorituksissa hevoselle saattaa aiheutua kipua. Rasituksen jatkuessa yli lihaksen luonnollisen kestäkyvyn lihas täyttyy maitohapoilla, mikä aiheuttaa kipua. Ravi- ja laukkaurheilussa on vallalla käsitys, että ravi- tai laukkahevonen on valmis kestämaan kipua voittaakseen. Wegeliuksen mielestä esteratsastusurheilussa hevonen ei pysty taistelemaan kunnianhimensa avulla lihaskipua vastaan, ilman että suoritus kärsii. (Wegelius 2011, 33)

Eläimellä on kolme tapaa reagoida kipuun. Eläin voi vetäytyä kivun aiheuttajasta, hyökätä kipulähteen kimppuun tai pysytellä hiljaa paikoillaan. Näiden vaistonvaraisten toimintojen tarkoituksena on suojata eläintä. Eläimet voivat myös muuttaa tietoista käyttäytymistä kivun välttämiseen vastaisuudessa. (Castrén 1997, 82)

Hevosen kivun tunnistaminen on avainasemassa, kun tahdomme varmistaa hevosen hyvinvoinnin. Kipujen tunnistaminen voi olla kuitenkin haastavaa (Hevostietokeskus n.d.). Saaliseläimen vaistoista johtuen sairas tai loukkaantunut hevonen yrittää käyttäytyä mahdollisimman normaalisti, jotta sairaus tai vamma ei näkyisi päällepäin (Hevostietokeskus n.d.). Kivun voimakkuuden tunnistaminen on ollut myös eläinlääkäreille haastavaa. Näin ollen hevosille on vaikeaa annostella tarvittavaa määrää kipulääkettä. (Wilkins 2014)

Viimeiset tutkimukset kuitenkin osoittavat, että hevosen ilmeistä pystyy tunnistamaan kivusta kärsivän hevosen. Tutkijat ovat löytäneet naamasta viisi aluetta, jotka kertovat hevosen mahdollisesta kivusta. (Wilkins 2014) Alla olevasta kuvasta (Kuva 3.) näkyy, kuinka kivusta kärsivän hevosen jäykät korvat ovat kääntyneet taaksepäin. Korvien kärkien väli voi myös näyttää leveämmältä. Silmän yläpuolella olevat lihakset jännittyvät kivusta, ja alueen luiset rakenteet näkyvät selvemmin. Silmäluomi voi myös olla kokonaan tai osittain sulkeutunut. Pureskelulihakset näkyvät selkeästi ja suu on jännittynyt kivun myötä. Ylähuuli vetäytyy taaksepäin ja alahuuli muodostaa korostuneen leuan. Myös sieraimet jännittyvät ja laajentuvat kivusta. (Raekallio, seminaariesitelmä 2.4.2016)

Kuva 3. Wang. Painface.

3.3 Häiriökäyttäytyminen

Villieläimillä ei käyttäytymishäiriöitä yleensä ole. Sen sijaan lajille epätyypillisissä oloissa, joissa eläin ei voi itse vaikuttaa olosuhteisiinsa, voi esiintyä häiriökäyttäytymistä. (Castrén 56, 1997)

Terve, stressitön ja rento hevonen käyttäytyy lajilleen tyypillisellä tavalla. Käyttäytyminen on kuitenkin yksilöllistä, jokainen hevonen on oma yksilönsä. Käyttäytymisen taustalla oleva perusta on kaikille yhteinen. Perimä, ympäristö ja kokemukset ovat kuitenkin muokanneet jokaisesta hevosesta erilaisen. (Kaimio 2004, 120)

Käyttäytymishäiriö on monesti ensimmäisiä merkkejä siitä, että eläin on sairas tai sen on vaikea sopeutua ympäristöönsä (Manninen-Leivo 1999, 16). Monen ”pahatapaisen” hevosen huonon käyttäytymisen syynä ovat yleensä selvittämättömät terveysongelmat (Nieminen 2011, 69). Aina ennen muita toimenpiteitä tulee selvittää onko hankalasti käyttäytyvä hevonen terve (Nieminen 2011, 70).

Puun pureminen ja painaminen, ilman nieleminen, kutominen sekä hiekan syönti ovat hevosten tyypillistä häiriökäyttäytymistä (Jansson 1999, 81). Käyttäytymishäiriöt voivat johtua monista ympäristötekijöistä. Huono ilma, virikkeetön ympäristö, sosiaaliset jännitteet ryhmässä ja nopeasti syötävä rehu lisäävät käyttäytymishäiriöitä. (Manninen-Leivo 1999, 16) Myös ahtaat olosuhteet tai liian vähäinen tai yksitoikkoinen liikunta altistaa häiriökäyttäytymiselle (Jansson 1999, 81). Käyttäytymishäiriöitä on vaikeampi huomata hoitorutiinien aikana. Eläintä tulisi tarkkailla myös sellaisina aikoina, kun eläinten kanssa ei yleensä työskennellä. Näin on mahdollista huomata esimerkiksi tekemisen pulan aiheuttamaa häiriökäyttäytymistä. (Manninen-Leivo 1999, 16)

4 HEVONEN JA IHMINEN

Eläinten hyvinvointiin tärkein vaikuttava tekijä on eläimiä hoitava ihminen. Eläimen hyvinvoinnin kannalta ratkaisevaa on, miten ihminen suhtautuu eläimiin, ymmärtää eläinten lajinomaista käyttäytymistä ja ymmärtää eläimen sairastumiseen vaikuttavia tekijöitä. (Mälkiä 1999, 7)

Ensimmäiset kontaktit eläimen syntymän jälkeen määrittelevät minkälainen suhde eläimen ja ihmisen välille muodostuu ja miten eläin kokee ympäristönsä. (Castrén 1997, 157) Ratkaisevia tekijöitä ovat hoitajan suhtautuminen ja käyttäytyminen eläimiä kohtaan. Ihmisen tietämys, sekä yhteisön ja työympäristön asettamat normit vaikuttavat ihmisen käyttäytymiseen. Nämä ovat yleensä ihmisen tiedostamia asioita, jotka voivat olla ristiriidassa keskenään. Tiedostamattomalla tasolla vaikuttavat ihmisen emotionaaliset tunteet eläimiä kohtaan, joka on syvä persoonallisuuden osa. (Kaustell 1999, 24-25)

Eläimet aistivat ympäristöään jatkuvasti eri aisteilla. Ihminen on osa aistittavaa ympäristöä (Kaustell 1999, 24). Eläimet ymmärtävät hoitajansa kehonkieltä ja reagoivat siihen lajilleen ominaisella tavalla (Castrén 1997, 157). Eläimet pystyvät havaitsemaan ihmisestä sellaisia asioita, joita toinen ihminen ei pysty (Kaustell 1999, 24). Intensiivisessä sisäkasvatuksessa ihmisen rooli on voimakas ja hallitseva. Eläimet kokevat ihmisten kädet ja koon hyvin suurina. Ihmisen ääni tuntuu kovalta ja hajuviestit ovat selkeästi havaittavissa. Eläimen ei ole mahdollisuutta ottaa ihmiseen etäisyyttä, vaan eläin on riippuvainen ihmisen toiminnasta ilman juurikaan muita kokemuksia. (Castrén 1997,158)

Hyvä suhde eläimen ja ihmisen välille syntyy, kun eläin mieltää hoitajan luotettavana, johdonmukaisena ja ei-aggressiivisena. Hyvään suhteeseen kuuluu, että eläin antaa ihmisen koskea fyysisesti, ihmisellä on ystävällinen ääni, ihminen ohjailee eläintä houkuttelemalla ja palkitsee toivottua käytöstä. Hyvä hoitaja huomaa muutokset eläimen ääntelyssä, hajussa, ulkonäössä, ihon tunnussa ja käyttäytymisessä. (Castrén 1997, 159)

4.1 Hevonen ihmisen kanssa

1900-luvun alussa hevonen kuului ihmisen elämään päivittäin. Hevosia oli kaikkialla ja ihmiset tiesivät lapsesta alkaen, miten niihin tulee suhtautua ja miten niiden kanssa tulee toimia. Nykyään asiat ovat toisin. Ihmiset ovat osittain menettäneet yhteyden hevosiin. Nykyään pieni osa ihmisistä on asiantuntijoita ja suurin osa ei ymmärrä hevosista juuri mitään. (Wegelius 2011, 22)

Hevonen elää ja työskentelee ihmisen kanssa yleensä monta vuotta ja hyvin monenlaisissa ympäristöissä. Ihminen onkin tärkeä osa hevosen ympäristöä. Hevosen täytyy ihmisen kanssa toimiessaan luottaa ihmiseen, oppia asioita ja suhtautua rauhallisesti eri tilanteisiin. Hevosen on kunnioitettava ihmistä ja pidettävä ihmistä arvoasteikolla korkeampana. Hevoselle tulee osoittaa määrätietoisesti, mikä on sallittua ja mikä ei. Jos näin ei hevosen ja ihmisen välillä tapahdu, yhteinen kanssakäyminen on hankalaa ja jopa vaarallista. (Jansson 1999, 81) Hevosen täytyy tietää mitä sen halutaan tekevän ja mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Tällöin

hevonen tuntee olonsa turvalliseksi. Jos hevosen elämästä puuttuu johdonmukaisuus, hevonen yleensä hermostuu ja kiukustuu. (Nieminen 2011, 57) Hevoselle on luonnollista seurata johtajaa ja hevonen jopa kaipaa johtamista. Ihmisen ja hevosen väliselle yhteistyölle on sinänsä erinomaiset edellytykset. (Wegelius 2011, 25)

Ihmisen ja hevosen suhde on kovin altis väärinkäsityksille. Elämme aivan erilaisissa maailmoissa, joita yritämme sovittaa keskenään eri tavoin. (Johnson ym. 2008, 20) Ihminen on erilainen kuin hevonen. Ihminen on petoeläin, joka viihtyy ja tuntee olonsa turvalliseksi sisällä lämpimässä (Johnson ym. 2008, 16). Hevonen taas haluaa elää laajalla avaralla alueella, jossa saaliseläimenä on mahdollista havaita hyökkäviä petoja (Johnson ym. 2008, 15).

Ihmisen on mahdotonta aavistaa, miten hevonen tuntee ja miten se todellisuudessa maailman kokee. Hevosen käyttäytymisestä voidaan kuitenkin tehdä huomioita, suhtautuuko hevonen ihmiseen samoin kuin toisiin hevosiin samassa tilanteessa. Hevosiin normaalisti varsana leimautunut hevonen ei yleensä suhtaudu ihmiseen samalla tavalla kuin toiseen hevoseen. Kuitenkin pian syntymänsä jälkeen ihmisiä nähneet varsat saattavat osittain leimautua myös ihmiseen lajina. Hevonen voi osittain käyttäytyä ihmistä kohtaan samalla tavalla kuin toista hevosta kohtaan. (Kaimio 2004, 102-103)

Ihmisestä voi olla kiehtovaa ajatella, että hevonen kokee hänet toisena hevosena. Kuitenkin lajijemme välistä ystävyyttä ja ainakin osittain symbioosissa elämistä voi pitää sinällään jo hämmästyttävänä. Yhteinen historiamme on pitkä ja aikojen kuluessa kumpikin laji on saanut ja saa yhtä paljon. Ihminen tarjoaa hevoselle ruokaa ja suojan pedoilta. Hevoset elävät keskimäärin pidempään ihmisten hoivissa kuin täysin luonnontilassa eläessä. Ihminen on puolestaan paljosta velkaa hevoselle. Hevonen on auttanut ihmisiä sodassa, kulttuurimme kehityksessä ja leviämisessä, sekä helpottanut maanviljelystä. (Kaimio 2004, 102)

Symbioosissa kumpikin osapuoli yleensä menettää jotain tai joutuu tinkimään jostain. Vaikka ihmisen kanssa eläminen tarjoaakin helpon tavan pysyä hengissä, nykypäivän hevosten elämänlaadussa olisi monesti parantamisen varaa. Kiireiseksi muuttunut elämäntapamme vaikuttaa hevosten pitoon, josta aiheutuu hevosille usein stressiä. Elinolosuhteet hevosilla ovat kaukana siitä, mihin hevonen on lajina muokkautunut. Hevosen lajityypillisten vaatimusten huomioon ottaminen hevosten pidossa tasapainottaa vaakakuppejamme. Ruokaa ja suojaa vastineeksi hevosen lihaksillaan tekemästä työstä tuntuu vielä reilulta. Kummankaan osapuoleen elämän laatuun vaikuttavaa stressaantumista tulisi välttää. (Kaimio 2004, 102-103)

Ei ole samantekevää miten ihminen hevosen seurassa käyttäytyy ja liikkuu. Muiden eläinlajien tavoin hevosella on sisäsyntyneitä käyttäytymismalleja. Ne ovat lajin kehittymishistorian ja evoluution aikana kehittyneet käynnistymään erilaisista avainärsykeistä. Vilaus liikkuvasta saalistajasta saa hevosen pakenemaan, puolustautumaan tai vähintään huolestumaan. Vaikka hevoset ovatkin tottuneet, että ihmiset tuijottavat suoraan silmiin, koskevat joka paikkaan ja heiluvat selässä, on hyvä tiedostaa miten meidän ei kannata käyttäytyä. Ihmisen perehtyessä hevosen lajinmukaiseen käyttäytymiseen, on helpompi välttää käyttäytymistä tavalla, joka muistuttaa hevosta saalistajasta. (Kaimio 2004, 104)

4.2 Hevosten kohtelu

Todisteet viittaavat, että ihmiset ovat kohdelleet hevosia huonosti vuosituhansien ajan. Tästä huolimatta hevoset jaksavat olla kumppaneitamme. Hevosten omaa kieltä käyttämällä voimme ymmärtää niiden reaktioita ja rakentaa todelliselle yhteistyölle perustuvan suhteen. (Roberts 2009, 3)

Hevosen ja ihmisen välisen suhteen kehittyminen vie oman aikansa. Hevoset ovat kaikki yksilöitä, joten on tarpeen huomioida hevosen vaistoja. Jokainen hevonen on persoonallisuudeltaan, kyvyiltään ja herkkyydeltään erilainen, aivan kuten ihmisetkin. Tästä syystä tulisikin ymmärtää, etteivät perinteiset menetelmät toimi kaikkiin hevosiin. On hankalaa toteuttaa niiden yksilöllisiä tarpeita tehokkaasti, jos ei ole oppinut viestimään niiden kielellä. Ihmisen opittua viestimään hevosen kielellä, hevoset työskentelevät yhtä tyytyväisesti ihmisen kuin toisen hevosen kanssa. (Roberts 2009, 3)

Länsimaiden eläinsuojelu on saanut alkunsa hevosta. 1800-luvulla autojen ja rekkojen tilalla oli hevosia, jotka kuljettivat tavaraa ja ihmisiä. Brittiläinen eläinsuojelujärjestö rekisteröi vuonna 1909 eniten hevosiin kohdistuneita julmuuksia. Nämä julmuudet tarkoittivat muun muassa hevosen ruoskimista, liian raskaalla kuormalla ajattamista, työn teettämistä sairaalla hevosella sekä nälässä pitämistä. Hevosia saatettiin myös hylätä tienvarteen, mikäli hevonen ei jaksanut vetää kuormaa. Myös Suomessa hevoset olivat huomattava työllistäjä eläinsuojelutyössä. Turussa perustettiin eläinsuojeluyhdistys vuonna 1871. Sen tarkoituksena oli erityisesti hevosten olojen parantaminen. (Vilkkä 2011, 116)

Eläinten kohtelu on kulttuuriin sidottu asia. Eri kulttuureissa on erilaiset moraalikäsitteet ja eläimiin suhtaudutaan kulttuureissa hyvin eri tavalla. Eläinten hyvinvointi on hyvinvoivien läntisten maiden etuoikeus. (Mälkiä 1999, 6)

Suurimmaksi osaksi hevosten tai yleensä eläinten kanssa nykyisin tekemisissä olevat ihmiset pitävät eläimistä, puuhailevat niiden kanssa vapaaehtoisesti ja haluavat hoitaa ne hyvin. Tahallisia eläinrääkkäystapauksia tavataan harvoin. Mahdolliset ongelmat hevosten pidossa aiheutuvat yleensä hevosen omistajan tai hoitajan tietämättömyydestä, ajattelemattomuudesta tai liiallisesta kunnianhimosta. Myös terveysongelmat ja taloudelliset vaikeudet voivat olla syynä huonolle hevosten pidolle. (Bergström 2004, 229)

”Eläimen hyvä kohtelu ei maksa sen enempää kuin huonokaan kohtelu.” Hoitajien asenne eläimiä kohtaan vaikuttaa suurella määrällä eläinten kohteluun ja hyvinvointiin. Mikäli hoitajan asiat ovat kunnossa, hän jaksaa paremmin kohdella ja hoitaa eläimiä hyvin. Hoitajan henkinen pahoinvointi huonontaa helposti eläinten hyvinvointia. Hyvinvoiva eläin myös vaikuttaa heijastaen hoitajan hyvinvointiin ja työviihtyvyyteen. Eläinten ystävällinen kohtelu voi parantaa huomattavasti eläimen hyvinvointia. (Mälkiä 1999, 7)

4.3 Hevostaidot

”Hevostaidoiksi kutsutaan hevosen hyvän hoidon osaamista teoriassa ja käytännössä. Hevostaitojen pohjana on kyky ymmärtää hevosen käyttäytymistä ja luontaisia tarpeita” (Suomen Ratsastajainliitto ry, 2016).

Lajille tyypillisen käyttäytymisen ymmärtäminen antaa ihmiselle eväät ymmärtää, miten hevonen maailmaa hahmottaa ja miksi se käyttäytyy niin kuin käyttäytyy. Ihmisten ja hevosten vuosituhansia kestäneen yhteistaipaleen ajalta on meidänkin päiviimme asti kantautunut käsityksiä hevosesta eläimenä. Osa vanhan hevostaidon helmistä on tänäkin päivänä edelleen kirkkaita. (Kaimio 2004, 11)

Hevostaitoja on tarvittu niin kauan kuin hevonen on palvellut ihmistä. Hevostaidot ovat tulleet uudelleen ajankohtaiseksi hevosten harrastekäytön lisääntyessä. Ihmiset ovat kiinnostuneet hevosharrastuksesta saadakseen vastapainoa arjen työlle. Suhde hevoseen on siis päinvastainen kuin silloin, kun hevoset olivat osana arkisissa askareissa. (Vilka 2011, 226)

Suomalaisten hevostaidot ovat olleet perinteisesti korkealla tasolla. Hevosten hoito- ja käsittelytaidot ovat siirtyneet sukupolvelta toiselle aina 1950-luvulle saakka. Hevosen kanssa on osattu tehdä töitä hyvin. Työhevosten hävittyä on perinteen ja tietotaitojen siirtyminen joutunut uhanalaiseksi. Käsittelytaidon puute näkyy eniten ratsutalleilla, joissa henkilökunnalla ei ole aikaa ohjata asiakkaita kädestä pitäen hoitamaan ja käsittelemään hevosia. Tästä johtuen alaikäiset tytöt opettavat nuorempia kavereitaan toiminaan hevosen kanssa. (Houttu 2003)

Monesti ratsastuskouluissa annetaan ratsastajille peruskoulutus, jonka varaan heidän hevosharrastuksensa rakentuu. Tämä peruskoulutus painottuu yleensä ratsastukseen. Aloittelevien ratsastajien tieto biologisesta eläimestä jää usein puutteelliseksi. Ratsastajat eivät opi ymmärtämään minkälainen hevonen on ja miksi se käyttäytyy, kuten käyttäytyy. Ratsastus on vain yksi osa ihmisen ja hevosen välistä vuorovaikutusta. (Wegelius 2011, 21)

Hyvät hevostaidot ovat tiettyjen tekijöiden ja ominaisuuksien summa. Siihen kuuluu myönteinen, luonnollinen ja rauhallinen asenne sekä oikea tieto hevosen käyttäytymisestä. Oikeanlaiset työkalut eli varusteet ja tieto niiden käytöstä sekä sopivuudesta ovat tärkeitä asioita hevosten käsittelyssä. Samoin siihen sisältyy oikea ratsastustekniikka, johon kuuluvat esimerkiksi pehmeä käsi, mukautuva istunta, pehmeät siirtymiset, tahdikkaat liikkeet ja tyytyväinen hevonen. Hyviin hevostaitoihin kuuluu myös järkevä ajankäyttö. Hevosen kanssa toimiessa tulee varata riittävästi aikaa, jotta vältytään kiireen aiheuttamilta vääринymmärryksiltä tai onnettomuuksilta. (Turtiainen 2004, 240)

Hevostaitojen opettamisesta huolehtivat nykyään alan oppilaitokset. Koulutusta tuetaankin runsaasti verovaroin, mutta valmistuneen palkkataso on erittäin huono työmäärään nähden. Tämän takia parhaat hevosenhoitajat lähtevät töihin Eurooppaan eri hevostalleille. (Houttu 2003)

Puhuttaessa luonnollisesta hevostaidosta, tarkoitetaan yleensä tapaa työskennellä hevosen kanssa niin, että hevosen annetaan olla hevonen ja ihminen ottaa vastuun

hevosen kielen opettelusta. Hevostaito on kommunikointia kahden elollisen välillä, hevosen ja ihmisen. Hevonen tuskin oppii puhumaan ihmistä, joten ihmisen on helpompi opetella puhumaan hevosta. (Lindström n.d.)

Luonnollisen hevostaidon osaamiseksi tulee siis opetella tulkitsemaan hevosen omaa kieltä. Hevosten ollessa vielä mukana arjen töissä, sen kanssa puuhastelevat osasivat lukea hevosta. He osasivat tulkita hevosten pienimmätkin eleet ja näin käyttää opittuja tietojaan hyväksi hevosten kanssa toimiessa. (Johnson ym. 2007, 8) Nykyään hevosten määrän kasvaessa, luonnollinen hevostaito on häviämässä (Johnson ym. 2007, 6)

Luonnollisen hevostaidon perusideana on hevosen koulutus, johon ei sisälly rankaisua tai pakotteita. Hevosta tulisi kouluttaa sen omilla ehdoilla, kuitenkin ihmisen päämäärien mukaisesti. Hevoselle esitetään tehtävä, jonka ihminen haluaa sen suorittavan. Tämän jälkeen oikeat asiat tehdään helpoiksi ja väärät asiat vaikeiksi. Tässä tapauksessa oikeaa on se, mitä ihminen haluaa hevosen tekevän. Ja väärää on se, mitä hevonen mahdollisesti pyrkii tekemään tai millä se pyrkii välttämään annetun tehtävän. Näin hevonen oppii nopeasti, että pääsee helpommalla toimiessaan pyydytyllä tavalla. (Turtiainen 2011, 226-226)

Hevoset ovat yleensä tyytyväisiä saadessaan seurata hyväksymäänsä johtajaa. Näin niiden ei tarvitse ottaa vastuuta omasta elämästään. Tällaiseen suhteeseen hevosen kanssa pyritään luonnollisessa hevostaidossa. Kunnioituksen kautta saavutetaan luottamus, jonka vallitessa molempien osapuolten on hyvä olla. Kaikki ihmiset eivät kuitenkaan herätä hevosissa luottamusta. Toiset hevoset taas voivat olla joillekin ihmisille liian voimakastahtoisia. Hevosen elekielen tunteminen ehkäisee konflikteja. (Turtiainen 2011, 227)

4.3.1 Hevostaitomerkit ja –kilpailut

Suomen Ratsastajainliitolla on eritasoisia ratsastus- ja hevostaitomerkkejä uusille harrastajille ja jo pidemmälle ehtineille. Merkkien tarkoituksena on kannustaa taitojen opetteluun ja harjoitteluun. Hevostaitomerkit suoritetaan aina käytännön kokeella. Suoritusta voidaan halutessa täydentää teoriakokeella. Yleensä merkki suoritetaan useammassa osassa esimerkiksi ratsastusleirin tai hevoskerhon yhteydessä. (Talvitie & Häyrinen 2013, 6)

Merkkisuorituksia saavat järjestää Suomen Ratsastajainliiton jäsentallit ja -seurat. 4H-yhdistykset ja Suomen Hippoksen nuorisoravikerhot järjestävät myös merkkisuorituksen mahdollisuuksia yhteistyössä SRL:n jäsentallien ja -seurojen kanssa. Hevostaitomerkkisuorituksien tuomareina voivat toimia alan koulutuksen saaneet hevosalan ammattilaiset, valmentajat sekä osittain myös hevoskerhon ohjaajat. (Talvitie & Häyrinen 2013, 6)

Hevostaitomerkkejä ovat Minimerkki, Perushoitomerkki, Hoito I –merkki, Hoito II –merkki, Lääkintämerkki ja Ruokintamerkki. Tehdystä merkkisuorituksesta saa todistuksen ja pinssin, jotka voi tilata SRL:sta. (Talvitie & Häyrinen 2013, 6)

Hevostaitokilpailuissa kilpaillaan hevosen käsittelyyn ja hoitamiseen liittyvistä taidoista. Tavoitteena on haastaa jokaista hevostaitojen kehittämisessä, sekä tarjota

mahdollisuus omien taitojen testaamiseen ja harjoitteluun. Kilpailuun kuuluu teoria- ja käytännönkoe, joka suoritetaan yleensä tehtävapisteradalla. Tehtävapistettä on 4-6. (Talvitie & Häyrinen 2013, 7)

Hevostaitokilpailuissa on kolme sarjaa. Sarja I on avoin 12-vuotiaille ja sitä nuoremmille. Sarja II on avoin 13-vuotiaille ja sitä vanhemmille. Sarja III on avoin senioreille. Myös joukkuekilpailu on mahdollinen junioreille. Hevostaitokilpailuja järjestetään seura- ja aluetasolla. Lisäksi vuosittain järjestetään Valtakunnallinen Hevostaitomestaruuskilpailu. (Talvitie & Häyrinen 2013, 7)

Suomen Ratsastajainliiton nettisivuilta löytyy Ratsastus- ja hevostaitomerkkisäännöt sekä Hevostaitokilpailusäännöt kokonaisuudessaan. (Talvitie & Häyrinen 2013, 7)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa miten hevostaitoja hallitaan, halutaan oppia lisää ja miten hevosia kohdellaan vuonna 2016. Tutkittavan aineiston saamiseksi toteutettiin kvantitatiivinen kyselytutkimus hevostaidoista ja hevosten kohtelusta yhteistyössä Suomen Ratsastajainliiton kanssa osana hevosen hyvinvoinnin teemavuotta. Kyselyssä oli yhteensä 35 kysymystä, jotka koostuivat pääosin monivalinta- ja avoimista kysymyksistä. Osa kysymyksistä oli pakollisia ja osa oli vapaaehtoisia. Viimeisenä kysymyksenä oli ”vapaa sana” -kohta, johon vastaajat saivat vapaasti kirjoittaa ajatuksia hevosten kohteluun ja hevostaitoihin liittyen. Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-kysely- ja analyysityökalun avulla. Kysely oli julki SRL:n nettisivuilla 9.5.- 7.7.2016.

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus perustuu mittaamiseen, jonka tuloksena syntyy lukuarvoja sisältävä havaintoaineisto, jota analysoidaan tilastollisin menetelmin. Tilastotiede pyrkii siis tiivistämään ja selittämään numeroaineistoa käyttäen tilastollisia tunnuslukuja. (Vilpas n.d.) Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää edustavaa ja riittävän suurta otosta. Numeeristen suureiden avulla selvitetään eri asioiden välisiä riippuvuuksia. Määrällisen tutkimuksen avulla saadaan kartoitettua olemassa oleva tilanne, mutta yleensä asioiden syitä ei pystytä riittävästi selittämään. (Heikkilä 2014)

6 TULOKSET

Tutkimukseen oli vastannut 1093 henkilöä, joka on tarpeeksi suuri otos kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston tutkimiseen. Suuren vastaajamäärän vuoksi vastauksia voidaan pitää luotettavina, jotka antavat tietoa hevostaitojen osaamisesta ja hevosten kohtelusta nykypäivänä. Tuloksia ristiintaulukoitiin ja vertailtiin keskenään, jotta vastauksista saatiin mahdollisimman monipuolinen näkemys.

6.1 Taustatiedot

Vastaajilta kerättiin kaikki ne taustatiedot, jotka olivat kyselyn kannalta oleellisia. Taustatietokysymykset olivat kaikille pakollisia vastata.

6.1.1 Sukupuoli, ikä ja toimimisaalue

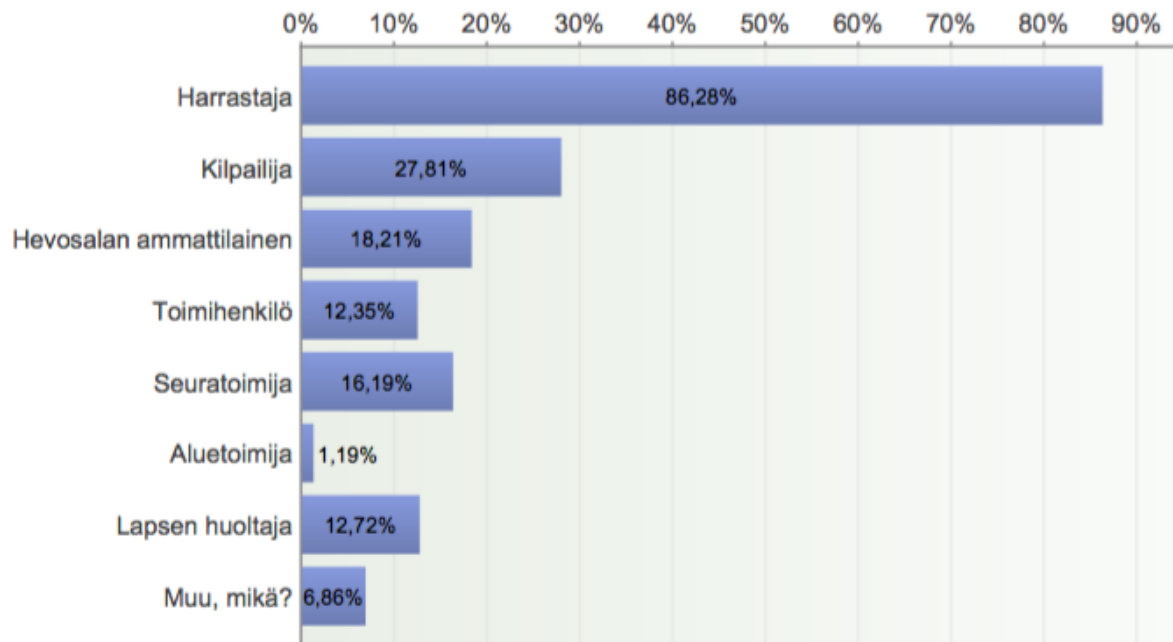
Suurin osa vastaajista (98 %) oli naisia. Suuri naisten vastaajamäärä oli odotettavissa, sillä Suomessa ratsastus on ollut jo pitkään enemmän naisten kuin miesten suosiossa. Vastaajista 9 luokitteli itsensä muu-sukupuoliryhmään.

Suurin vastaajajoukko oli jakautunut tasaisesti 19-50-vuotiaisiin. Vajaa neljäsosa vastaajista oli 31-40-vuotiaita, ja 19-30-vuotiaita vastaajia oli myös vajaa neljännes. Pienin vastaajaryhmä oli yli 60-vuotiaat (3 %), ja toiseksi pienin vastaajaryhmä oli alle 16-vuotiaat (6 %). Kyselyn olivat siis löytäneet kaikenikäiset ihmiset, aina nuorista pitkälti eläkeläisiin. Suurin vastaajaryhmä löytyi jo elämää kokeneista ihmisistä. Heidän tietonsa on arvokasta materiaalia tähän kyselyyn.

Selkeästi suurin osa (41 %) vastaajista toimi hevosten parissa Etelä-Suomessa. Toiseksi eniten (15 %) vastaajat toimivat Lounais-Suomessa. Kaakkois-, Itä-, Keski- ja Pohjois-Suomessa toimi alle 12 % vastaajista. Pohjanmaalla toimittiin vähiten hevosten parissa. 17 vastaajaa ei osannut mainita missä alueella he toimivat pääsääntöisesti. Etelä- ja Lounais-Suomessa on eniten hevostalleja, joten suurimmat luvut selittyvät tallien sijainnin ja väestötiheyden vuoksi.

6.1.2 Rooli ratsastuksen parissa

Alla olevan taulukon (Kuva 4.) mukaan 943 vastaajaa piti itseään harrastajana. Reilu neljännes vastaajista oli kilpailijoita ja alle viidesosa oli ammattilaisia. Toimihenkilöitä oli 12 % ja seuratoimijoita 16 %. Pienin vastaajaryhmä löytyi aluetoimijoista. Heitä oli vastannut 1 %. ”Muu, mikä” -kohtaan usea vastaaja oli kirjoittanut olevansa hevosalan opiskelija. He eivät siis pitäneet itseään enää harrastajana, mutta eivät vielä ammattilaisenakaan. Myös 139 ratsastusta harrastavan lapsen huoltajaa oli löytänyt kyselyyn.

Kuva 4. Vastaajien rooli ratsastuksen parissa.

6.1.3 Ajankäyttö hevosten parissa

Reilu puolet vastaajista (54 %) kertoi toimineensa hevosten parissa päivittäin. Luku on yllättävän suuri, sillä harrastajien osuus vastaajista oli merkittävä. 17 % vastaajista toimi hevosten parissa noin 4-5 kertaa viikossa. Hieman vähemmän (15 %) vastaajista toimi noin 2-3 kertaa viikossa. Noin kerran viikossa ja muutaman kerran kuussa tai harvemmin toimi alle 10 % vastaajista.

6.1.4 Ratsastustaito

Vastaajista 406 (37 %) vastasi oman ratsastustaitonsa olevan B-tasoa. Toiseksi eniten 29 % vastaajista koki olevansa ratsastuksessa A-tasolla. Kolmanneksi eniten vastaajat mielsivät ratsastustaidon olevan C-tasolla. Perustason ratsastustaitoon oli vastannut 7 % vastaajista. Ammattitason ratsastajia oli vastaajista 6 %. Vähiten (1 %) vastaajista löytyi alkeisoppilaita. ”En osaa sanoa”- kohtaan vastasi 6,68% vastaajista. Tämä luku selittynee luultavasti sillä että moni ei tunnista mitä A-, B ja C-taso pitää sisällään, ja näin he eivät osanneet luokitella omaa ratsastustaitoaan mihinkään näistä. On myös mahdollista, että he ratsastavat paljon kotona ilman opettajaa tai valmentajaa, ja näin eivät osaa itse määrittää omaa sen hetkistä ratsastustaitoaan.

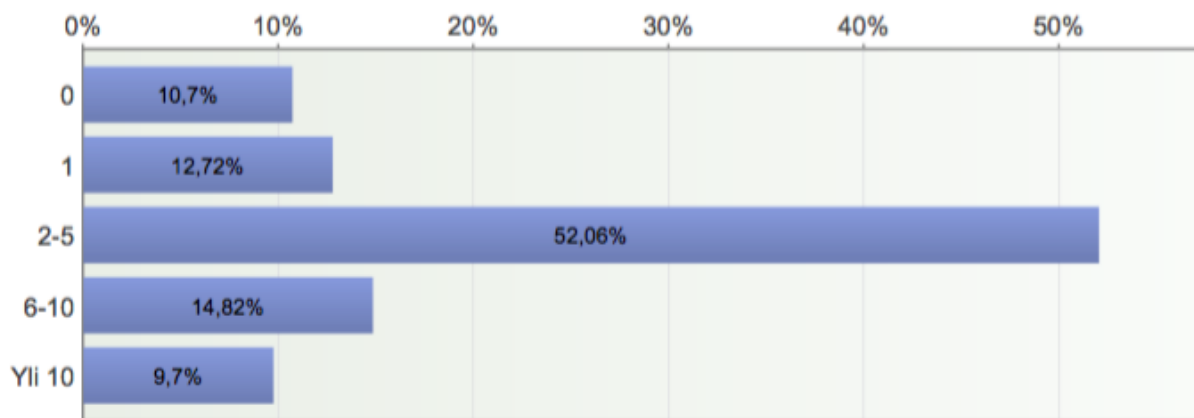
6.1.5 Hevosen omistaminen

Yli 70 %:lla vastaajista on tai on ollut oma hevonen. Hevosen omistajuuden kautta oppii paljon tietoja ja taitoja hevosista, ja näin onkin arvokasta saada heidän

näkemyksiään tähän kyselyyn. Hoitohevonen on ollut 40 %:lla vastaajista, ja vuokrahevonen on ollut 33 %:lla vastaajista. Ylläpitohevosia on ollut hieman vähemmällä, eli 23 %:lla vastaajista.

Kimppahevonen on tullut viime aikoina tutummaksi ja 13 %:lla vastaajista onkin ollut kimppahevonen. Kimppahevonen on turvallinen ja helppo tapa omistaa hevonen. Kokemusta hevosista ei yleensä tarvita kimppaomistajuuteen, joten tämä on hieno mahdollisuus olla jonkun hevosen elämässä mukana ja oppia sitä kautta hevosista. ”Muu, mikä” -kohtaan vastaajat olivat kertoneet, että heillä on ratsastettavia sekä kilpailutettavia hevosia. Osalla oli työnsä puolesta hevosia omalla vastuullansa, mutta eivät omistaneet yhtäkään niistä.

Alla olevan kuvan mukaisesti (Kuva 5.) suurimmalla osalla (52 %) on ollut 2-5 omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta. Toiseksi eniten (15 %) vastaajilla on ollut 6-10 hevosta. Yllättävän vähällä 13 % vastaajista oli ollut ainoastaan yksi hevonen omana, ylläpidossa tai vuokralla. Alle 10 % vastaajista oli ollut yli 10 omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta.

Kuva 5. Kuinka monta omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta vastaajilla on ollut.

6.1.6 Harrastustausta

Suurin osa (25 %) vastaajista oli harrastanut hevosten parissa 6-10 vuotta ennen omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta. Noin viidesosa vastaajista vastasi harrastaneensa 3-5 vuotta. Jopa 212 (19 %) vastaajaa oli vastannut harrastaneensa hevosten parissa enemmän kuin 15 vuotta. Ainostaan 23 ihmistä (2 %) oli vastannut harrastaneensa hevosten parissa alle puoli vuotta ennen omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta. Suurin osa vastaajista on siis ollut hevosten parissa useammankin vuoden ennen oman hevosen ostoa tai vuokraamista.

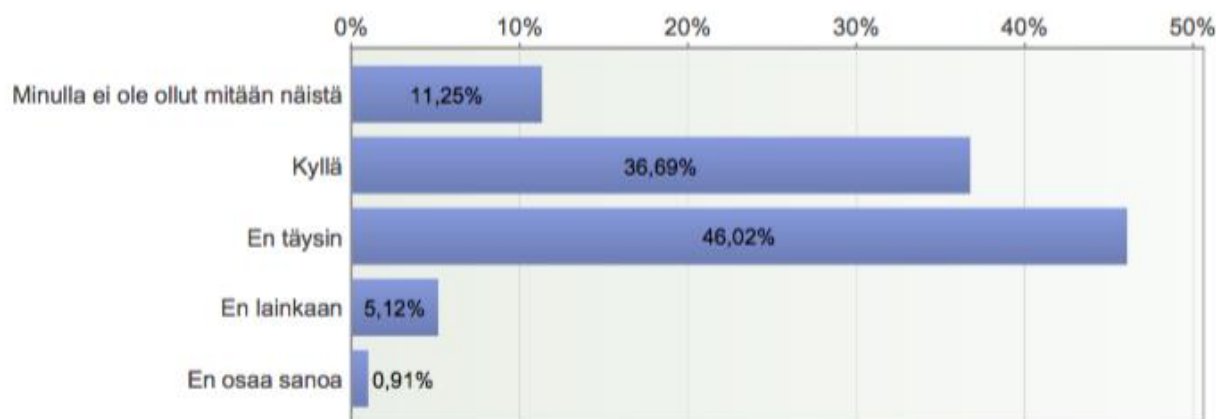
6.1.7 Oma hevostalli

372 vastaajalla (34 %) on ollut tai on tällä hetkellä oma talli. Heistä suurimmalla osalla oma talli on ollut omistuksessa 6-10 vuotta. Toiseksi eniten 3-5 vuotta ja seuraavaksi eniten vastaajilla oma talli on ollut 11-20 vuotta. Alle 50 vastaajalla oma talli on ollut 1-2 vuotta tai enemmän kuin 20 vuotta. Ainostaan 12 vastaajalla on ollut oma talli vasta alle vuoden. Kovin montaa uutta tallin omistajaa ei kyselyyn ole siis vastannut.

6.2 Hevostaidot

Kuva 6. kertoo, että vastaajat eivät ole kokeneet hallitsevansa hevostaitoja hyvin ennen hevosen ostoa tai vuokraamista, vaikka suurin osa vastaajista oli harrastanut hevosten parissa usean vuoden ennen omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta. Hevosten kanssa on siis harrastettu, mutta hevostaitojen oppiminen ainakin osalla vastaajista on jäänyt puutteelliseksi.

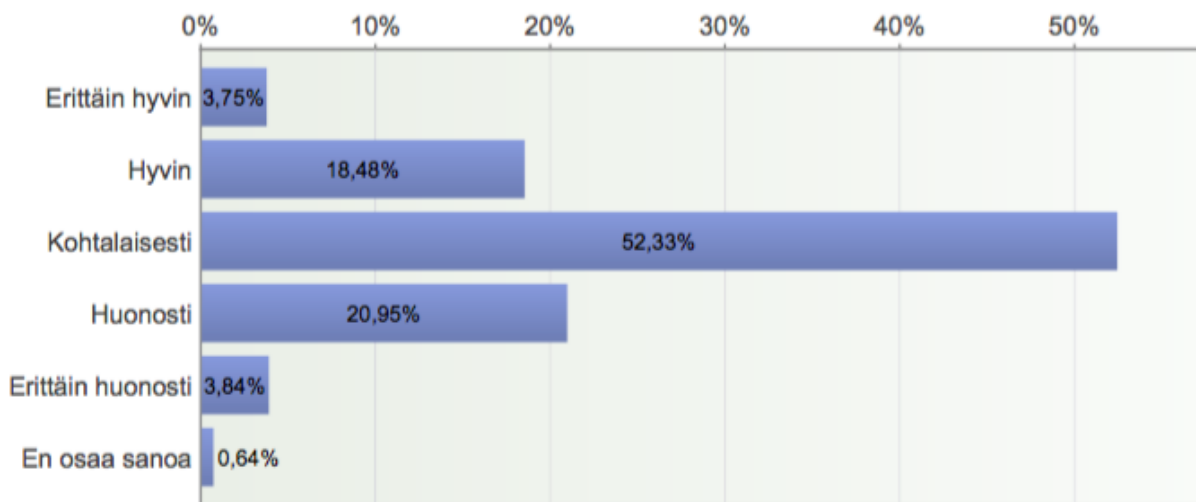
Suurin osa vastaajista koki hallitsevansa hevostaidot hyvin tai ei täysin ennen omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta. Selkeästi vain pieni osa vastaajista (5 %) koki, etteivät he hallinneet hevostaitoja. 10 vastaajaa ei osannut sanoa osasivatko he hevostaitoja ennen omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta. Suurin osa vastaajista (46 %) vastasi, ettei hallinnut hevostaitoja täysin. Tämä luku on korkea ja tarkoittaa, että moni on ottanut hevosen itselle, vaikkei ollut hallinnut hevostaitoja. Usea uskoi varmasti ennen hevosen ostoa tai vuokraamista, että hallitsi taidot, mutta myöhemmin heidän ajatuksensa osaamisesta ovat muuttuneet päinvastaisiksi. 11 % vastaajista ei ole ollut omaa hevosta/ylläpitohevosta/vuokrahevosta.

Kuva 6. Vastaajien oma kokemus hevostaitojen hallitsemisesta ennen omaa hevosta/vuokrahevosta/ylläpitohevosta.

Yli puolet vastaajista (52 %) koki, että hevostaidot hallitaan kohtalaisesti nykypäivänä (Kuva 7.). Ainoastaan 42 vastaajaa yli tuhannesta valitsi, että hevostaidot hallitaan erittäin huonosti. Kuitenkin noin viidesosa vastaajista koki hevostaitojen olevan

huonosti hallinnassa nykypäivänä. Hieman alle viidesosa mielsi, että hevostaidot hallitaan hyvin ja 41 vastaajaa vastasi, että erittäin hyvin. Alle prosentti vastaajista ei osannut sanoa millä tasolla hevostaitojen osaaminen on nykypäivänä.

Kuva 7. Vastaajien mielipide hevostaitojen hallitsemisesta yleisesti nykypäivänä.

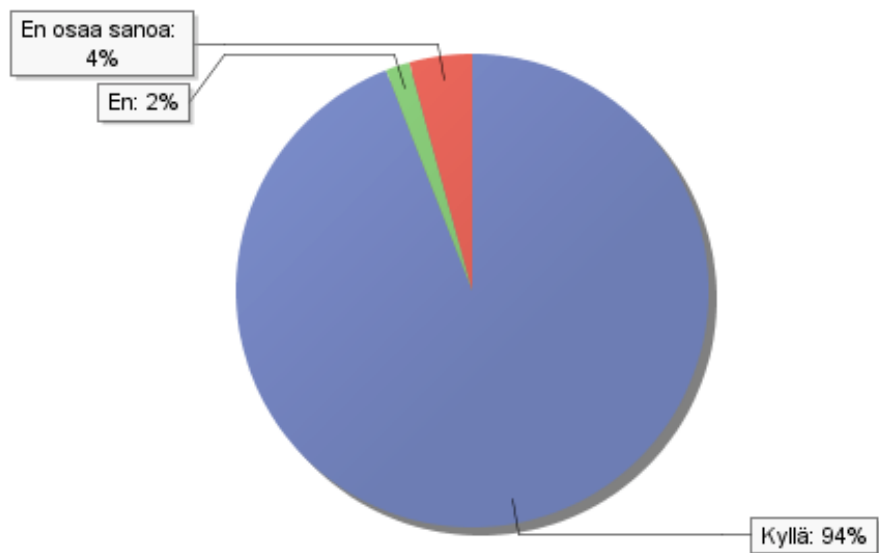
Hevosen taluttaminen, harjaaminen ja kavioiden puhdistus koettiin taidoiksi, jotka vastaajat hallitsivat parhaiten. Myös satuloiminen, suitsiminen ja loimittaminen koettiin osattavan. Yli 90 % vastaajista oli tätä mieltä. Nämä ovat taitoja, joita yleensä opetellaan ensimmäisenä hevoseen tutustuessa ja tehdään melkein päivittäin, joten vastaajat ovat mieltäneet nämä hyvin opituiksi taidoiksi. Toiseksi eniten (yli 80 %) vastaajat mielsivät hallitsevansa karsinan puhdistuksen, suojien laittamisen hevoselle, hevosen pesemisen sekä varusteiden huollon. Hevosen jalkojen pintelöimistä osattiin hieman vähemmän. 54 vastaajaa koki, ettei osannut pintelöidä hevosen jalkoja.

Eniten osaamattomuutta annetuissa vaihtoehdoissa koettiin hevosen peruslääkintäosaamisessa ja terveydenhuollossa. 13 % vastaajista vastasi, ettei hallinnut hevosen peruslääkintäosaamista ja terveydenhuoltoa. Hevosten kanssa toimiessa esimerkiksi lääkitsemistä tai muuta vastaavaa hoitoa tulee tehtyä vähemmän. Näin taitoa on vaikeampi oppia hyvin, jos sitä tekee vain satunnaisesti. Toiseksi vähiten hallittiin hevosen lastaaminen ja kuljettaminen. Suuri luku kertonee myös siitä, että osa vastaajista ei ollut varmasti ikinä kuljettanut itse hevosta.

Jopa 41 % vastaajista oli vastannut, että he hallitsivat hevosen kivun tunnistamisen kohtalaisesti. Luulen, että voimakkaita ja selkeitä kivun oireita tunnistetaan, mutta lievemmät kipuoireet jäävät monella tunnistamatta. Muun muassa pelkästään hevosen ilmeiden kertomaa kipua on hankalampi tunnistaa. 28 % vastaajista koki, että hevosen poikkeavaa käyttäytymistä tunnistetaan kohtalaisesti. Tässäkin varmasti ne selkeät käyttäytymisen muutokset huomataan, mutta lievemmät muutokset saattavat jäädä tunnistamatta. Varsinkin jos kyseessä on itselle vieras hevonen ja tämän hevosen tavanomainen käyttäytyminen ei ole itselle tuttua.

Alla olevan kuva (Kuva 8.) kertoo, että vastaajat todella haluavat oppia lisää hevostaitoja. Ainoastaan 18 vastaajaa (2 %) yli tuhannesta ei halua oppia lisää

hevostaitoja. 4 % vastaajista ei osaa sanoa haluaisivatko he oppia lisää. Positiivista on, että alle 18-vuotiaista vastaajista kukaan ei vastannut, ettei haluaisi oppia lisää hevostaitoja. Ihmisillä on siis selvästi halua oppia lisää hevostaitoja. Se on hyvä asia hevosen hyvinvoinnin lisäämisen kannalta.

Kuva 8. Vastaajien halu oppia lisää hevostaitoja.

Eniten osaamattomuutta koettiin kaikkien vastaajien osalta hevosen kivun tunnistamisessa, poikkeavan käyttäytymisen tunnistamisessa, lastaamisessa ja kuljettamisessa, sekä hevosen peruselämäntuntemuksessa ja terveydenhuollossa. Näihin myös luonnollisesti kaivattiin lisätietoa ja oppia. Vastaajat halusivat oppia myös lisää hevosen lajinnukaisesta käyttäytymisestä ja hevosen luontaisista tarpeista.

Vastaajat olivat myös itse kirjoittaneet olevansa kiinnostuneita oppimaan lisää hevosen kouluttamisesta ja valmennuksesta, hevosen käyttäytymisestä, sekä ruokinnasta. Pienempi osa vastaajista koki haluavansa lisäoppia luonnollisista hevostaidoista. Hevosen kanssa maasta käsin harjoittelu ja hyvä johtajuus kiinnostivat ihmisiä. Myös hevosten eettinen kohtelu esiintyi vastauksissa.

Kengityksestä ja kavioiden vuolusta kaivattiin lisäoppia. Lihashuolto kiinnosti myös vastaajia. Hevosen hieronta ja liikunnan jälkeinen lihashuolto oli koettu opettelemisen arvoiseksi taidoksi. Varusteiden sopivuudesta kaivattiin lisää tietoa. Vastaajat muun muassa halusivat lisätietoa satulan sovittamisesta hevoselle. Muutama vastaaja oli kiinnostunut tietämään lisää hevosten ongelmakäyttäytymisestä ja miten ongelmakäyttäytymisen kanssa ihmisen tulisi toimia.

6.2.1 Hevostaitojen opettelu

Yli tuhannesta vastaajasta 916 oli maininnut saaneensa opastusta hevostaitojen opetteluun oman toimimisen ja harjoittelun kautta. Seuraavaksi suosituimmat

oppimistavat olivat hevoskirjojen/lehtien lukeminen, ratsastuskoulussa/tallissa opettelu, sekä kaverin/opettajan/valmentajan kanssa opettelu. Vajaa 600 vastaajista oli oppinut hevostaitoja teoriaopintojen/opiskelujen/kurssien kautta.

Internetistä/YouTubesta/DVD:ltä oli hevostaitoja oppinut 563 ihmistä. Videot ovat uusi tapa oppia asioita ja luulen, että tulevaisuudessa kehityksen myötä internetin ja videoiden avulla pystymme entistä helpommin jakamaan tietoa ja oppimaan uusia asioita. Hevosten ollessa eläviä olentoja, ei kuitenkaan käytännön harjoittelua voi korvata tekniikan avulla.

”Muualla, missä” -kohtaan ihmiset olivat vastanneet saaneensa opastusta hevosalan oppilaitoksista ja töiden yhteydessä. Hevosalan koulutus on monelle muutakin kuin tutkintosuorite paperilla. Oppilaitoksista on mahdollista saada asiantuntevaa tietoa hevosiin liittyen. Kouluissa opetetut tiedot ovat arvokkaita taitoja muillekin kuin hevosalalle pyrkiville ihmisille. Ulkomaille on myös lähdetty hakemaan kokemusta ja tietoa hevosten kanssa toimimiseen.

Vastaajista suurin osa (833) haluaisi oppia hevostaitoja luennoilta. Kirjallisuus esiintyi toiseksi halutuimpana tapana opetella hevostaitoja. Vain alle puolet vastaajista kokivat internetin ja videoiden olevan sopivin oppimislähde. Luku on yllättävän pieni, sillä nykyään internet ja siellä olevat videot ovat kasvattaneet suosiotaan kovaa vauhtia. Perinteinen luentomalli koetaan siis luultavasti edelleen tutuksi ja toimivaksi oppimistavaksi. Vajaa 300 vastaaja haluaisi opetella taitoja osana ratsastustuntia, sekä tallin hoitokursseilta tai hoitotunneilta. Vähiten oppia haluttiin hevosleireiltä tai hevoskerhoista.

Avoimeen vaihtoehtoon vastaajat olivat kirjoittaneet haluavansa lisäoppeja kursseilta, alan ammattilaisilta ja hevosalan oppilaitoksista. Nimenomaan käytännön kurssit olivat ihmisten toiveina ja moni halusi päästä itse toimimaan käytännössä ja sitä kautta oppimaan hevostaitoja. Kokenutta ammattilaista pidettiin kursseilla arvokkaana opettajana.

Noin puolet vastaajista koki hevostaitojen opetteluun mahdollisuuden olevan helposti saatavilla. 29 % vastaajista ei kuitenkaan osannut vastata onko hevostaitojen opettelu helposti saatavilla.

6.3 Hevosten hyvinvoinnin määrittely

Noin joka kolmas vastaajista mainitsi hevosen luontaisen/lajinmukaisen käyttäytymisen tai tarpeet määriteltessä mitä hevosen hyvinvointi on. Muut puhuivat esimerkiksi siitä, että hevosen perustarpeet on tyydytetty, hevosella on kaikki hyvin, hevosesta on huolehdittu hyvin tai hevosta on pidetty hevosena. Myös sosiaalinen ja osittain henkinen hyvinvointi esiintyi vastauksissa. Osa oli luetellut asioita ainoastaan yksityiskohtaisesti. Muun muassa hevosta ravitaan, tarjotaan liikuntaa, pidetään puhtaana, terveydenhuollosta huolehditaan, mahdollistetaan lepääminen ja tarjotaan seuraa.

Noin joka neljäs mainitsi jollakin tavalla hevosen omat tunteukset ja kokemukset. Hyvinvoiva hevonen tuntee ja kokee olonsa tyytyväiseksi. Ihmisen kohtelu ja käsittely

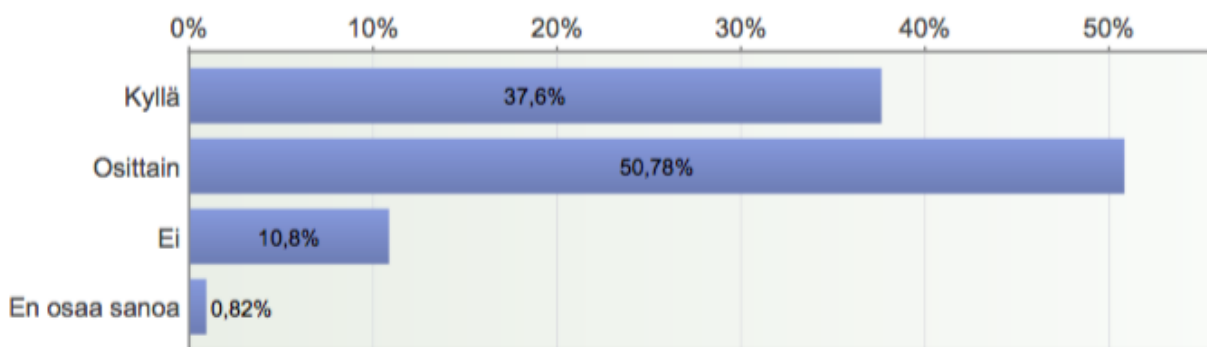
tuntuu miellyttävältä. Hevosta kunnioitetaan ja kohdellaan oikeudenmukaisesti. Kaikenlaiset epämukavuuden tunteet ja kokemukset tulisi olla minimoitu.

Noin joka viides kirjoitti, että hyvinvoivan hevosen tulee olla terve. Terveystilaa tulee seurata ja edesauttaa päivittäin. Myös mahdolliset sairaudet tai vammat tulee hoitaa mahdollisimman nopeasti asianmukaisella tavalla.

Vastauksien perusteella oli havaittavissa, että hevosen hyvinvoinnin mahdollistavia tekijöitä tunnistettiin. Kuitenkin hevosen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ymmärtämisen puute näkyi suurimmassa osassa vastauksista. 15 % vastaajista oli jättänyt vastaamatta kysymykseen. Heillä ei luultavasti ollut käsitystä siitä, mitä hevosen hyvinvointi pitää sisällään.

6.4 Hevosten luontainen käyttäytyminen

Kuva 9. kertoo, että vastaajista yli puolet koki, että hevoset saavat toteuttaa luontaista käyttäytymistä harrastusympäristössä ainoastaan osittain. Kuitenkin 411 vastaajaa (38 %) koki, että hevosten on mahdollista toteuttaa luontaista käyttäytymistään. ”En osaa sanoa”-kohtaan vastauksia tuli alle 1% kaikista vastauksista. Tämä tarkoittanee sitä, että melkein kaikki vastaajat kokivat tietävänsä mitä hevosen luontainen käyttäytyminen tarkoittaa.

Kuva 9. Vastaajien mielipide hevosten mahdollisuudesta toteuttaa luontaista käyttäytymistä harrastusympäristössä.

Vastaajien mielestä hevonen saa toteuttaa luontaista käyttäytymistä vähiten tallissa. Toiseksi vähiten he vastasivat tarhan olevan sopiva paikka luontaiselle käyttäytymiselle. Kilpailu ja valmennustilanteetkaan eivät vaikuttaneet yli 200 vastaajan mielestä sopivilta paikoilta käyttäytymiselle. Hoitotilanteet ja laiduntaminen olivat paikkoja, joissa luontainen käyttäytyminen oli eniten mahdollista. ”Jossain muulla, missä”- kohtaan vastaajat olivat kirjoittaneet kuljetuksen olevan paikka missä hevoset eivät voi toteuttaa luontaista käyttäytymistään.

Varsinkin pienet tarhat, joissa hevonen tarhaa yksin vain muutaman tunnin päivästä pidettiin suurena ongelmana. Vastaajat perustelivat mielipiteensä, että pienissä tarhoissa hevosilla ei ole mahdollisuutta juurikaan liikkua, mikä kuuluu hevosen luontaisiin tarpeisiin. Hevoset monesti myös tarhaavat yksin turvallisuuden tai muiden

asioiden vuoksi. Näin hevoset eivät pääse toteuttamaan laumakäyttäytymistään. Hevoset saattavat monesti nähdä tarhaessaan muita hevosia ympärillään, mutta muiden hevosten koskettaminen esimerkiksi turvalla on yleensä estetty.

Tallin ahtaat tilat ja puutteellinen kontakti lajitovereihin olivat myös monen vastaajan huolenaiheena. Hevosia pidetään suurimman osan vuorokaudesta yksin karsinoissa ja moni hevonen ei päässyt omasta karsinasta edes näkemään lajitovereitaan. Hevoselle olisi myös luontaista etsiä omaa ruokaansa vaeltaen pitkiäkin matkoja. Tämä on hankalaa toteuttaa, niin tallissa kuin tarhassakin. Vastaajat olivat siis huolestuneita, että hevoset tylsistyvät, koska esimerkiksi ruoan etsintä ei tuo virikkeitä.

Liikuntaa järjestetään liian vähän ja vastaajat kokivat ihmisen järjestämän liikunnan olevan vastoin hevosen luontaista käyttäytymistä. Muun muassa ratsastuskouluja pidettiin epäsopivina paikkoina hevosille. Ratsastustunnit eivät tyydyttäisi hevosten päivittäistä liikunnan tarvetta, vaan hevosille tulisi antaa enemmän mahdollisuutta vapaaseen liikuntaan.

Kilpailu- ja valmennustilanteita pidettiin ihmisten keksiminä asioina, jotka eivät tue luontaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämistä. Kilpailuissa hevosta ei vastaajien mielestä pidetä tarpeeksi eläimenä, eikä hevosen tarpeita ja tunteita kuunnella. Hevosen kuljettamista myös pidettiin epäluonnollisena asiana hevoselle.

Ihmisten osaamaton hevosten pito koettiin esteenä hevosen luontaiselle käyttäytymiselle. Kaikille hevostenpitäjille ei ole selvää mitä on hevosen luontainen käyttäytyminen, ja näin he eivät osaa järjestää hevosille mahdollisuutta tämän käyttäytymisen toteuttamiseen, vaikka haluaisivatkin.

6.5 Hevosten kohtelu

Noin puolet vastaajista mielsi hevosten yleisen kohtelun olevan hyvällä tasolla (Kuva 10.). 40 % vastaajista vastasi hevosten kohtelun olevan kohtalaisella tasolla. Noin 6 % vastaajista koki kohtelun olevan huonolla tasolla. Vain muutama prosentti vastaajista piti hevosten kohtelua erittäin huonona tai erittäin hyvänä.

Vastaajat tarkensivat omaa näkemystensä hevosten kohtelusta. Erilaista hevosten kohtelua oli havaittu ääripäästä toiseen. Oli tavattu hyvää ammattimaista hevosten hoitoa ja käsittelyä, mutta myös ei niin hyvää hoitoa ja käsittelyä. Sana inhimillistäminen ja esineellistäminen esiintyi monessa vastauksessa. Osa piti hevosta myös lemmikkinä. Hevosta ei oltu hoidettu ja käsitelty hevosena.

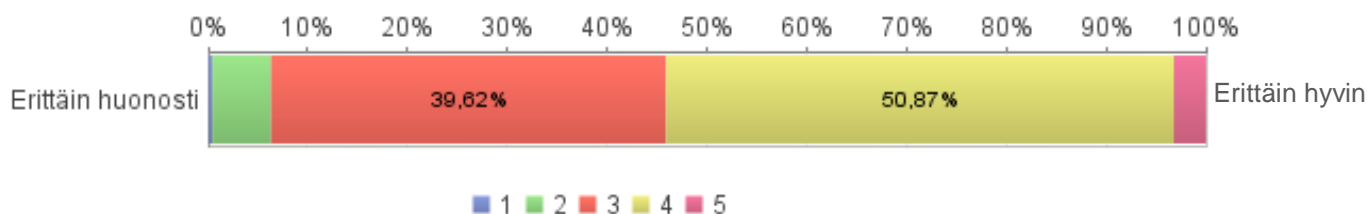
Lasten kerrottiin oppivan ratsastuskouluista huonoja tapoja. Esimerkiksi hevosta pidettiin koneena, joka toimii käskyjemme vallassa ja sitä saa tarvittaessa potkia, jos ei muuten suostu tottelemaan. Lapset sekä aikuiset eivät pitäneet hevosta tuntevana ja aistivana eläimenä, ja näin kohtelivat hevosta kuin esinettä. Myös hevosen kunnioittaminen ja arvostus oli jäänyt puutteelliseksi. Hevoselta pyydettiin paljon, mutta kiitoksen osoittaminen hevoselle saattoi olla hyvinkin vierasta.

Hevosten kipukäyttäytymistä ei ollut tunnistettu, tai vaikka oli tunnistettu, niin haluttiin hevosen suorittavan kilpailuissa tai valmennuksissa. Kilpailuissa hevosilta

vaadittiin liikaa. Vastaajat olivat nähneet, että hevosiin oli purettu hakkaamalla ja potkimalla omaa suuttumusta ja vihaa muun muassa kilpailusuorituksen jälkeen.

Kiireisiä ihmisiä oli nähty talleilla, jossa hevosen hoitoon ei oltu käytetty tarpeeksi aikaa ja vaivaa. Rahapula oli myös syy, miksi hevosille ei oltu tarjottu oikeanlaista hoitoa. Hevonen on haluttu ostaa, muttei ostaessa oltu ymmärretty mitä hevosen pito vaatii ja näin laiminlyöty hevosen omistajan velvoitteita.

Kyselyn aiemmista vastauksista ilmeni, että melkein kaikki vastaajista olivat omasta mielestään tietoisia mitä hevosen luontainen käyttäytyminen on. Tämä tieto ei valitettavasti näy ihmisten hoito- ja käsittelytavoissa. Luulen, että hevosen luontainen käyttäytyminen tunnustetaan, mutta sitä ei osata hyödyntää omaan toimintaan hevosten parissa.

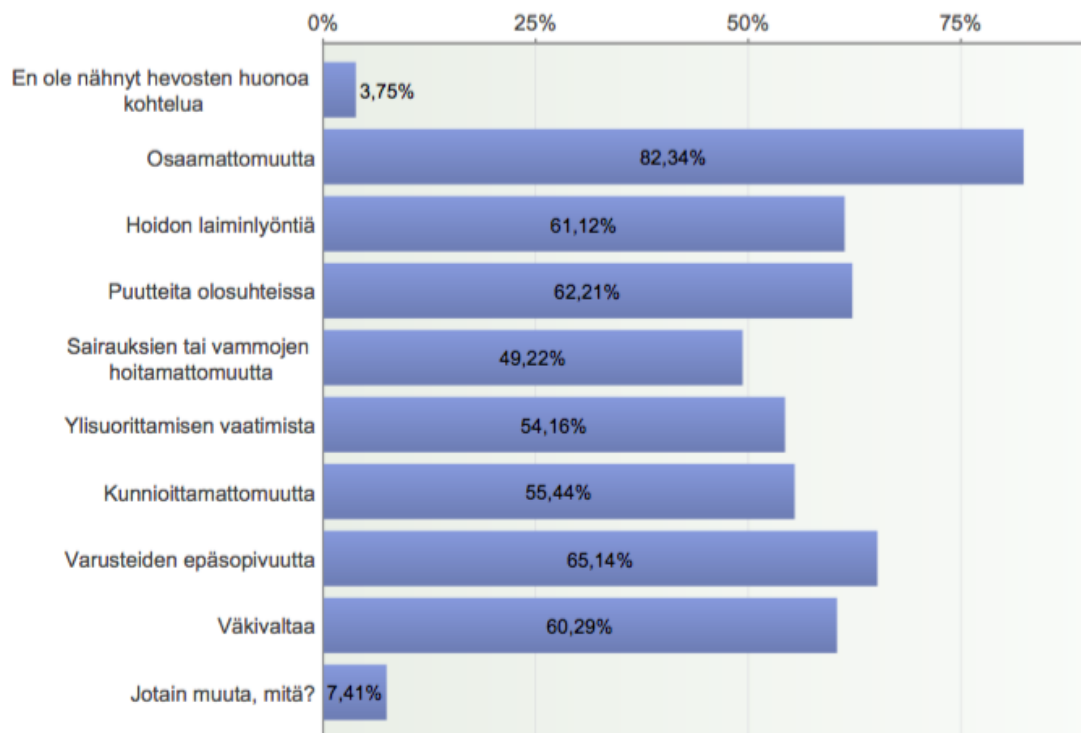
Kuva 10. Vastaajien mielipide hevosten kohtelusta yleisesti.

6.5.1 Hevosten huono kohtelu

Yli 1000 vastaajaa (92 %) oli nähnyt jonkinlaista hevosten huonoa kohtelua. Huonoa kohtelua oli siis nähty ja tunnustettu paljon. 4 % ei ollut nähnyt minkäänlaista huonoa kohtelua, sekä loput 4 % vastaajista ei osannut sanoa, onko heidän näkemänsä kohtelu ollut hyvää vai huonoa.

Osaamattomuus näkyy jälleen isoimpana tekijänä huonoon kohteluun. 900 vastaajaa hieman yli tuhannesta oli nähnyt osaamattomuutta hevosten parissa (Kuva 11.). 970 päivittäin hevosten kanssa toimivaa ihmistä oli nähnyt osaamatonta kohtelua. Seuraavaksi eniten vastaajat olivat kohdanneet varusteiden epäsoveluutta, puutteita olosuhteissa, hoidon laiminlyöntiä ja väkivaltaa. Yli 500 vastaajaa oli myös tavannut kunnioittamattomuutta, ylisuorittamisen vaatimista ja sairauksien tai vammojen hoitamattomuutta.

”Jotain muuta, mitä”-kohtaan oli haluttu tuoda esille väkivallan lievempiä muotoja eli läpsimistä, simputtamista ja hevosen häiritsemistä. Yliruokinnasta johtuvaa liikalihavuutta ja liikunnan puutetta pidettiin myös hevosten huonona kohteluna nykypäivänä.

Kuva 11. Vastaajien kokemus minkälaista hevosen huonoa kohtelua he ovat nähneet.

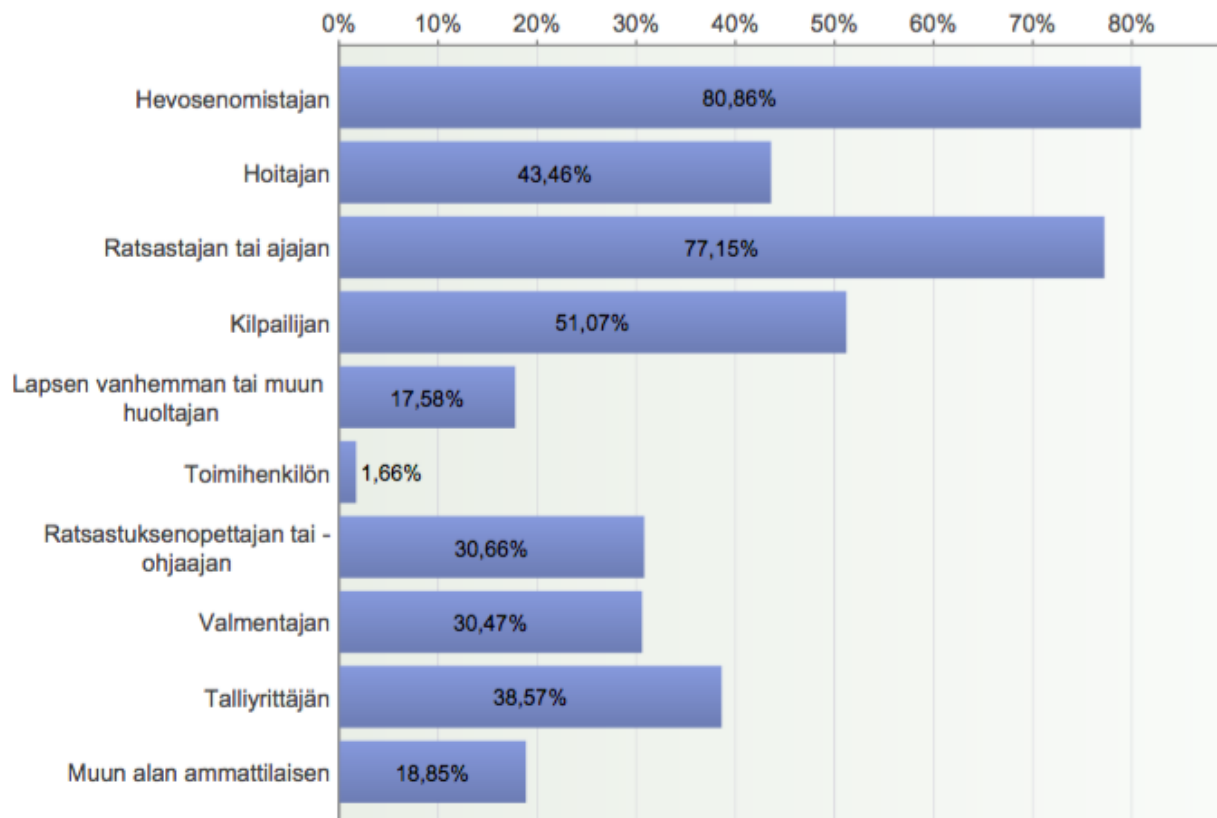
Yli tuhat vastaajaa eli suurin osa kertoi nähneensä hevosten huonoa kohtelua ratsastaessa tai ajaessa, lastaamisessa ja hevosta kouluttaessa. 934 vastaajaa oli nähnyt hevosten huonoa kohtelua ratsastus- tai ajokuntoon valmisteltaessa. Yli 600 vastaajaa oli nähnyt hevosten huonoa kohtelua hoitotoimenpiteissä, taluttaessa ja karsinassa. Vähiten huonoa kohtelua oli nähty tarhassa tai laitumella, sekä kuljettamisessa.

Kaikissa näissä yllämainituissa tilanteissa vastaajat ovat nähneet eniten huonoa kohtelua valmennus- ja kilpailupaikan sijaan harrastaessa. Lukuun ottamatta lastaamista, jossa vastaajien mielestä huonoa kohtelua on tavattu eniten kilpailupaikalla. Kilpailupaikalle saavutaan yleensä hevosten kanssa autolla. Kilpailuissa näkee paljon erilaisia hevosen lastaustapoja. Näin on ollut helppo nähdä myös niitä huonon kohtelun puolelle kääntyviä lastaustapoja. Kilpailupäivät ovat monesti niin ihmisille kuin hevosillekin pitkiä ja rankkoja, joten hevosten kanssa väärinymmärryksiä lastaustilanteissa saattaa syntyä useinkin.

Hevosen omistajien on eniten (81 %) nähty kohtelevan hevosia huonosti (Kuva 12.). 77 % vastaajista on nähnyt ratsastajan tai ajajan kohtelevan huonosti. Noin puolet vastaajista on nähnyt kilpailijan aiheuttavan huonoa kohtelua hevoselle. Hevosenomistajat monesti toimivat hevosten kanssa päivittäin, joten luonnollisesti heidän huonoa kohtelua hevosiin nähdään enemmän kuin esimerkiksi satunnaisesti hevosten kanssa toimivien. Hevosenomistajalla on myös oikeus ja vapaus toimia hevosensa kanssa parhaaksi näkemällään tavalla. Jokaisella hevosenomistajalla on oma tapa käsitellä hevosia. Toisen hyvä kohtelu saattaa toisen hevosenomistajan mielestä olla huonoa kohtelua. Ratsastajan tai ajajan kohtelu saattaa näyttää huonolta kohtelulta, jos hän esimerkiksi vaatii hevosta tekemään enemmän töitä.

Vastaajista 44 % on nähnyt hoitajan sekä 39 % on nähnyt talliyrittäjän kohtelevan hevosia huonosti. Ratsastuksenopettajan tai -ohjaajan sekä valmentajan on nähty kohtelevan hevosia huonosti suunnilleen yhtä paljon (30 %). 18 % lapsen vanhemman tai muun huoltajan on nähty käyttävän huonoa kohtelua. Ainoastaan alle 2 % vastaajista on nähnyt toimihenkilöiden kohtelevan hevosia huonosti. Lapsen vanhemmat tai huoltajat sekä toimihenkilöt ovat yleensä vähemmän tekemisissä konkreettisesti hevosten kanssa. Näin heidän käyttämää huonoa kohtelua hevosiin on vaikeampi havaita.

Kuva 12. Vastaajien näkemys kuka on kohdellut hevosia huonosti.

6.5.2 Huonoon kohteluun puuttuminen

Vajaa puolet vastaajista on nähnyt, että hevosten huonoon kohteluun on puututtu. 33 % Vastaajista ei ole nähnyt, että huonoon kohteluun olisi puututtu tavalla tai toisella. Loput vastaajista (22 %) eivät osaa sanoa onko huonoon kohteluun puututtu.

Vastaajat ovat monesti itse puuttuneet tilanteeseen, jossa on ollut havaittavissa hevosen huonoa kohtelua. Vastaajat ovat muun muassa puuttuneet lastaustilanteisiin, joissa hevoseen on käytetty selkeää väkivaltaa. Tilanteeseen puuttujat ovat kehottaneet kokeilemaan muita keinoja kuin väkivaltaa saadakseen hevonen autoon sisälle. Moni on myös itse halunnut kokeilla lastata kyseistä hevosta, koska ovat katsoneet lastaajan olevan niin kiihtyneessä tilassa, että hevonen ei senkään takia halua toimia yhteistyössä.

Liialliseen raipan ja kannusten käyttöön vastaajat ovat myös itse puuttuneet. Varsinkin lasten suuttumisen takia johtuvaan raipan ja kannusten käyttöön on puututtu. Vastaajat ovat yrittäneet puhua lapsille, että suuttumista ei saa purkaa hevoseen. Raipan ja kannusten liiallinen käyttö satuttaa hevosta.

Omaa puuttumista hevosen huonoon kohteluun ei ole aina pidetty toimivana keinona. Oma kokemattomuus ja tietämättömyys hevosista on koettu esteenä asiaan puuttumiseen. Ei olla haluttu mennä itse keskustelemaan asiasta, koska on pidetty toista osapuolta kokeneempänä hevosihmisenä. Moni vastaaja on siis mieluummin kertonut näkemästensä kohtelusta hevosen tai tallin omistajalle, kilpailunjärjestäjälle tai lapsen vanhemmalle. He ovat puuttuneet asiaan, mikäli ovat kokeneet sen tarpeelliseksi.

Vastaajat kertoivat hevosten ratsuttajien ja valmentajien käyttävän väkivaltaa kouluttaessa ja ratsastaessa hevosia. Moni ei kuitenkaan ole uskaltanut puuttua näihin koulutustilanteisiin, koska ovat pitäneet ratsuttajaa tai valmentajaa osaavana ammattilaisena.

Harrastaessa ratsastuksenopettaja tai joku muu henkilökunnasta on ottanut asian puheeksi väärin toimineen ihmisen kanssa. Kilpailutilanteissa stewardit, tuomarit ja eläinlääkärit ovat puuttuneet huonoon kohteluun. He ovat antaneet neuvoja toisenlaiseen tapaan toimia ja tarvittaessa antanut myös kilpailukiellon ratsastajalle. Myös eläinsuojeluilmoituksia on tehty eläinsuojeluviranomaisille ja Ratsastajainliitolle.

Yli puolet vastaajista toivoi, että hevosen kouluttamis-, kilpailu-, valmennus-, harrastus- ja perushoitotilanteissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota hevosten kohteluun. Kouluttamis- ja harrastustilanteet nousivat tärkeimmiksi tilanteiksi. 401 vastaajaa koki, että toimihenkilö- ja tai/alan koulutuksissa tulisi kiinnittää huomiota hevosen kohteluun.

Avoimeen kohtaan ihmiset olivat halunneet mainita, että ehdottomasti kaikkialla pitäisi kiinnittää enemmän huomiota hevosten kohteluun. Ei vain tietyissä tilanteissa, vaan joka paikassa missä hevosia on. Hevosten kohtelu on parantunut viime vuosina, mutta edelleen on mahdollista parantaa tapoja toimia hevosten kanssa.

Myös ratsastuskoulut näyttivät puhuttavan ihmisiä. Ratsastuskouluissa aloitteleville ratsastajille tulisi antaa mahdollisimman hyvät opit hevosten kanssa toimimiseen. Alusta asti oikealla tavalla opitut asiat jäävät muistiin, ja näin auttavat tulevaisuudessa oppimaan lisää hevostaitoja. Ratsastuskoulussa tulisi olla myös enemmän henkilökuntaa, joka valvoo asiakkaiden toimintaa hevosten läheisyydessä. Henkilökunnan tulisi myös puuttua enemmän huonoon kohteluun ja antaa neuvoja toisenlaiseen tapaan toimia.

Ammattilaisten toimintaan koettiin myös tarvetta puuttua enemmän. Ammattilaiset yleensä tietävät mikä on hyvää ja mikä huonoa kohtelua, mutta saattavat silti toimia ei niin hyvällä tavalla. He ovat esikuvia esimerkiksi harrastajille, joten huonoja tapoja ei olisi hyvä kenenkään mallioppia.

6.6 Vastaajaryhmien vertailua

Vertailin harrastajien, kilpailijoiden, toimihenkilöiden ja ammattilaisten vastauksia keskenään. Vastauksista ei löytynyt suuria eroavaisuuksia. Alle olen luetellut muutamia eroavaisuuksia vastausten kesken.

Yli puolet harrastajista, kilpailijoista ja toimihenkilöistä vastasi toimivansa hevosten parissa päivittäin. Yli 80 % ammattilaisista kertoi toimivansa hevosten parissa päivittäin. Heistä yli 70 %:lla oli ollut oma hevonen. Kaikista heistä suurin osa oli harrastanut hevosten parissa 6-10 vuotta ennen omaa hevosta/vuokrahevosta/ylläpitohevosta.

Parhaiten hevostaitoja kokivat osaavansa toimihenkilöt (50 %). ”En täysin”- kohtaan olivat vastanneet eniten harrastajat ja ”en lainkaan”- kohtaan vastasivat eniten ammattilaiset. Ammattilaisilla tiedot ja taidot hevostaidoista ovat korkealla, joten he kokivat varmasti, että olivat osaamattomia ennen omaa hevosta/vuokrahevosta/ylläpitohevosta. Kilpailijat olivat eniten vastanneet, etteivät tieneet miten he hallitsivat hevostaidot ennen omaa hevosta/vuokrahevosta/ylläpitohevosta.

Jopa 346 (32 %) ammattilaista vastasi hevostaitojen olevan huonosti ihmisten hallinnassa nykypäivänä. Harrastajista, kilpailijoista, toimihenkilöistä ja ammattilaisista suurin osa oli vastannut hevostaitojen olevan kohtalaisesti ihmisten hallinnassa nykypäivänä. Ammattilaiset toimivat usein hevosten parissa ja näin näkevät paljon miten eri ihmiset toimivat hevosten kanssa.

Harrastajien mielestä kilpailut olivat paikka missä hevoset eivät voi juurikaan toteuttaa luontaista käyttäytymistä. Kilpailijat taas pitivät vähiten kilpailujen olevan este luontaiselle käyttäytymiselle. Harrastajien ja kilpailijoiden mielipide-ero ei ollut kuitenkaan kovin suuri.

Hevosalan ammattilaiset vastasivat eniten hevosten kohtelun olevan kohtalaista. Muut mielsivät hevosten kohtelun olevan astetta paremmalla tasolla. Ammattilaiset joutuvat monesti työnsä puolesta kohtaamaan hevosten huonoa kohtelua, joten luulen heidän nähneen enemmän huonoa kohtelua kuin esimerkiksi harrastajat. Toimihenkilöistä ja kilpailijoista kukaan ei vastannut, että hevosia kohdellaan erittäin huonosti.

Toimihenkilöistä jopa 70 % on nähnyt, että hevosen huonoon kohteluun on puututtu. Kilpailijat ja ammattilaisetkin ovat nähneet enemmän puuttumista huonoon kohteluun, kuin puuttumatta jättämistä. Kuitenkin 344 (32 %) harrastajaa on nähnyt, ettei huonoon kohteluun ole puututtu. Harrastajat eivät välttämättä uskalla puuttua näkemiinsä epäkohtiin ja näin heidän näkemänsä huono kohtelu jää käsittelemättä.

7 TULOSTEN POHDINTAA

Hevosten hyvinvointi kiinnostaa ja puhuttaa ihmisiä. Aihe on tärkeä ja herättää meissä jokaisessa erilaisia ja voimakkaitakin tunteita. Jokainen kokee hyvinvoinnin omalla tavallaan. Omat kokemukset, tiedot, taidot ja arvot määrittelevät oman käsityksen

hyvinvoinnista. Jokaisella on siis oikeus määritellä hyvinvointi omalla tavalla. Yhtä oikeaa tapaa hoitaa ja kohdella hevosia ei ole.

7.1 Hevostaidot

Usealla vastaajalla oli ollut oma hevonen, vuokrahevonen tai ylläpitohevonen. Hevosten kanssa oli harrastettu useampi vuosi ennen oman hevosen ostoa. Kuitenkin suurin osa oli vastannut, ettei ollut hallinnut hevostaitoja täysin ennen omaa hevosta. Hevostaitojen oppiminen on siis jäänyt jostain syystä puutteelliseksi. Suurin osa vastaajista oli oppinut hevostaitoja oman toimimisen ja harjoittelun kautta. Itse tekemällä ja kokeilemalla oppii paljon, mutta pelkkä itsenäinen harjoittelu ei monesti riitä taidon kuin taidon opetteluun. Ilman ammattilaisen valvontaa on helppo oppia vääriä taitoja, joita toistaa tiedostamatta niiden olevan vääriä tapoja. Väärän taidon pois opettelu vie enemmän aikaa kuin uuden taidon opettelu.

Ennen hevosia käytettiin kotona arjen töissä, joissa lapset olivat myös mukana. Hevostaidot periytyivät näin luonnollisesti kotona sukupolvelta toiselle. Nykyään täytyy hakeutua hevostallien tai kurssien pariin oppiakseen hevostaitoja. Erityisen tärkeää olisi oppia alusta saakka oikeita taitoja, jotta työlästä pois oppimista täytyisi mahdollisimman vähän tehdä. Hevosiin tutustuessa olisi tärkeää hakea oppeja hevostaitojen opetteluun hevosalan ammattilaisilta.

Ratsastuskoulut ovat paikka, jossa hevostaitoja on helppo ja turvallinen opetella ikään katsomatta. Vastaajat olivatkin toiseksi eniten oppineet hevostaitoja ratsastuskouluista tai -talleilla. Ratsastuskoulutoiminta painottuu monesti suurimmaksi osaksi ratsastustaidon opetteluun, jolloin hevostaitojen opettelu jää vähemmälle. Ratsastustaidon lisäksi ratsastuskoulussa oppii usein harjaamaan, satuloimaan ja suitsimaan hevosta, sekä taluttamaan ja putsamaan kaviot. Tieto hevosesta eläimenä ja miten se käyttäytyy jää usein toissijaiseksi. Puutteellinen tieto hevosen luontaisesta käyttäytymisestä heijastuu myös ratsastustunnille. Ratsastustunnilla ei ymmärretä miksi hevonen säikähtää avautuvaa ovea, tai miksi hevonen luimii lähelle tulevaa toista hevosta.

Ratsastustunnille saapuessa oma hevonen saattaa olla jo tunnilla tai karsinassa satuloituna ja suitsittuna, jolloin ei ole mahdollista opetella hoitamaan hevosta ratsastuskuntoon. Ratsastuskoulussa saattaa olla myös hevosille omat hoitajat, jotka varustavat hevosen valmiiksi ratsastajalle ratsastustuntia varten. Näin ratsastajilla ei ole mahdollisuutta tutustua hevoseen, eikä opetella varustamaan sitä. Ratsastuskouluissa, joissa itse pääsee varustamaan hevosen tai osallistumaan varustamiseen, on usein vähän aikaa ja kiireessä kokeneetkaan hevostenhoitajat eivät kerkeä neuvomaan ratsastajia esimerkiksi suitsimisessa.

Ratsastustunnin ohessa ei aina ole mahdollista päästä opettelemaan hevostaitoja. Siksi osassa ratsastuskouluissa on tarjolla hevostenhoitokursseja ja kerhoja, joissa opetellaan hevostaitoja. Kurseilla ja kerhossa oppii muun muassa harjaamaan hevosta, putsamaan kavioita ja taluttamaan hevosta. Myös satuloimista ja suitsimista pääsee usein opettelemaan. Kurseilla ja kerhoissa saa myös tietoa mitä hevonen syö ja miten sen karsina pidetään puhtaana. Hevosen käyttäytymisestä ja tarpeista on myös mahdollista saada tietoa. Hevostenhoitokurssit ja kerhot ovat monesti enemmän

lapsille ja nuorille suunnattuja oppimismahdollisuuksia. Aikuisille suunnattuja kursseja olisi hyvä järjestää, jotta vanhemmallakin iällä löytyisi innostusta hevostaitojen opetteluun.

94 % vastaajista halusi oppia lisää hevostaitoja. Kiinnostusta hevostaitojen opetteluun on siis paljon. Ratsastuskoulujen hevostenhoitokurssien ja kerhojen lisäksi seurat voisivat tarjota enemmän opetusta hevostaitoihin liittyen. Ratsastuskoulujen resurssit eivät aina riitä tällaisen toiminnan järjestämiseen, joten seurat voisivat ottaa enemmän vastuuta hevostaitojen opettamisesta.

On myös mahdollista, että vastaajat olivat oppineet hevostaitoja ennen omaa hevosta, mutta kokemuksen karttuessa he olisivat toivoneet osanneensa enemmän taitoja ennen omaa hevosta. Aloittelijana ei voi ikinä olla kokenut ja osaava, mutta on hyvä, jos ihmiset mieltävät eläinten pidon vaativan tietoa ja taitoa.

Yli puolet vastaajista mielsi ihmisten hallitsevan hevostaidot kohtalaisesti nykypäivänä. Suurin osa vastaajista osasi muun muassa harjata, satuloida, taluttaa ja pestä hevosta hyvin, sekä puhdistaa karsinan ja varusteita. Hevosen kipua, poikkeavaa käytöstä ja peruslääkintäosaamista/terveydenhuoltoa ei osattu yhtä hyvin. Hevosiin tutustuessa on alussa helppo oppia harjaamaan ja taluttamaan hevosta, mutta hevosen käyttäytymisen ja tarpeiden opettelu vie enemmän aikaa. Monesti hevosen pesemistä pidetään tärkeämpänä taitona, kuin esimerkiksi hevosen poikkeavan käytöksen tunnistamista. Näin luullaan, että hallitaan hevostaidot, vaikka todellisuudessa hevostaitojen perusta – hevosen luontainen käyttäytyminen - on jäänyt opettelematta.

Yli puolet vastaajista oli vastannut haluavansa oppia lisää hevosen lajinmukaisesta käyttäytymisestä ja luontaisista tarpeista, sekä hevosen lääkinnästä ja ruokinnasta. Positiivista on, että ihmisillä on halua oppia lisää taitoja, joita ei kyselyn mukaan yleisesti hallita kovin hyvin, ja jotka lisäävät huomattavasti hevosten hyvinvointia.

Luentoja pidettiin selkeästi suosituimpana tapana opetella hevostaitoja. Mielenkiintoista, että luento koettiin mielekkäämpänä tapana opetella hevostaitoja, sillä esimerkiksi hevosen jalkojen pintelöimisen oppii vasta kun itse pääsee harjoittelemaan asiaa käytännössä. Toisaalta suurin osa vastaajista oli aikuisia ja aikuisille luentomallinen opettelu saattaa olla mielekkäämpää, kuin tallissa käytännön harjoittelu. Vuonna 2016 Suomen Ratsastajainliitto on pitänyt Hevosen hyvinvointi-koulutuskierroksia yhteistyössä Tuire Kaimion, Minna Tallbergin, Mintti Rautioahon ja Anna Kilpeläisen kanssa hevosen hyvinvointiin liittyen. Koulutuskierrokselta ihmiset ovat voineet hakea arvokkaita oppeja mielekkäällä tavalla hevosesta eläimenä. Hevostaitojen opetteluun on tarjolla erilaisia mahdollisuuksia. Eri asia on, löytävätkö ihmiset itselle sopivan tavan oppia taitoja.

Varusteiden sopivuudesta vastaajat olivat kiinnostuneita oppimaan lisää. Muun muassa sopivan satulan löytäminen hevoselle ja ratsastajalle ei ole aina helppoa, joten vastaajat olivat kiinnostuneita satulan sovittamiseen liittyvistä oppimismahdollisuuksista. Vastaajista 65 % oli tavannut varusteiden epäsopivuutta hevosilla. Varusteiden epäsopivuutta oli siis tavattu paljon. Sopivan satulan löytäminen hevoselle vaatii yleensä ammattitaitoisen satulansovittajan. Siksi onkin viisaampaa kääntyä satulansovittajan puoleen satulaa ostettaessa. Muissa varusteasioissa auttavat hevostarvikeliikkeet, sekä esimerkiksi oma

ratsastuksenopettaja tai valmentaja. Oikeat, sopivat ja puhtaat varusteet ja hoitovälineet lisäävät hevosten hyvinvointia.

Kirjallisuus ja internet kiinnostivat vastaajia toiseksi eniten tavaksi opetella hevostaitoja. Luentomallinen opettelu ei sovellu kaikille oppijoille, joten tekniikka on mahdollistanut toisenlaisen tavan opetella tietoja ja taitoja. Tekniikan kehityksen myötä uskon kuvien, videoiden ja simulaattoreiden olevan osa tehokasta oppimista, jota on helppo jakaa ihmisille. Varsinkin nuorille esimerkiksi opetusvideo hevosten perusruokinnasta voi olla huomattavasti tehokkaampi ja mielekkäämpi tapa opetella hevosten ruokintaa, kuin vaikkapa perinteinen luentomalli. Suurimmalla osalla ihmisistä on käytössä laite, jolla pääsee internetiin. Näin netissä oleva oppimismateriaali on monen ihmisen käytettävissä siihen aikaan kun heille vuorokaudesta sopii.

Osa vastaajista oli lähtenyt hakemaan ulkomailta opastusta hevostaitojen opetteluun. On avartavaa hakea oppia muualtakin kuin kotimaasta. Eri maissa on aina omat tapansa tehdä asioita, joten on todella rikasta nähdä ja oppia eri tapoja toimia hevosten parissa, jotta löytää itselle sopivimman tavan toimia.

Suomen ratsastajainliiton ratsastus- ja hevostaitomerkit sekä hevostaitokilpailut antavat jokaiselle mahdollisuuden taitojen opetteluun ja testaamiseen. Teoriatietoa voi opetella esimerkiksi Suomen Ratsastajainliiton Hevostaito-oppaasta. Merkkejä on helppo suorittaa esimerkiksi ratsastusleirin tai hevoskerhon yhteydessä.

7.2 Hevosen hyvinvointi ja luontainen käyttäytyminen

Hevosen hyvinvoinnin mahdollistavia tekijöitä vastaajat olivat tunnistaneeet. Suurin osa vastaajista mainitsi sopivan ruokinnan, liikunnan, levon sekä terveydenhuollon olevan hyvinvoinnin lähtökohtana. Kuitenkin hevosen kokonaisvaltainen hyvinvointi uupui osassa vastauksissa. Eläin voi hyvin, kun eläin itse tuntee olonsa hyvinvoivaksi psyykkisesti ja fyysisesti. Osassa vastauksista puuttui eläimen oma kokemus hyvinvointia määriteltäessä. Hevosen psyykinen hyvinvointi oli syrjäytynyt fyysisten tarpeiden tieltä. Vaikka hevonen voi ja näyttää fyysisesti hyvinvoivalta, ei eläin välttämättä koe oloaan hyvinvoivaksi ja näin eläin ei ole hyvinvoiva.

Eläimen omaa kokemusta sen psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta voi olla ihmisen vaikea tulkita. Siksi onkin erityisen tärkeää tuntea mitä on hevosen luontainen käyttäytyminen, jotta epänormaali käyttäytyminen havaitaan mahdollisimman nopeasti. Eläin, joka ei voi hyvin, käyttäytyy yleensä epätyypillisellä tavalla. Varsinkin suurissa talleissa hevosia ei ole aina mahdollista hoitaa täysin yksilöllisesti. Yksilöiden käyttäytymismuutoksia on näin hankalampi havaita ja käyttäytymismuutokset saattavatkin pahentua nopeasti. Olisi siis tärkeää pitää hevosmäärä kohtuullisena, jotta hevosia pystyttäisiin hoitamaan mahdollisimman yksilöllisesti ja sitä kautta huomioimaan myös psyykinen hyvinvointi.

Hevosten psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavat myös hoitajien määrä, laatu ja vaihtuvuus. Mikäli hevosilla on osaavia hoitajia riittävästi, on mahdollista hoitaa hevosia laadukkaasti ja yksilöllisesti. Hevoset pitävät rutiineista, joten hevosille mielekkäintä olisi, jos hoitaja tai hoitajat pysyisivät mahdollisimman samoina.

Jokaisella hoitajalla on aina hieman oma tapansa tehdä asioita ja käyttäytyä, joten muutokset hevosille ovat isoja. Jatkuva vaihtuvuus hoitajissa voi aiheuttaa joillekin hevosille suurtakin stressiä.

Pieni osa vastaajista oli maininnut hevosen terveydentilan hyvinvointia määritellesä. Luulen, että osa oli puhtaasti unohtanut ”itsestään selvän” asian mainitsematta, että hyvinvoiva hevonen on terve tai tuntee olonsa terveeksi. Osa oli varmasti ajatellut, että terveys kuuluu fyysiseen hyvinvointiin ja näin jättänyt sen erikseen mainitsematta.

Noin puolet vastaajista mainitsi, että hevoset saavat toteuttaa luontaista käyttäytymistä ainoastaan osittain harrastusympäristössä. Talli, tarha ja kilpailutilanteet olivat vastaajien mielestä kolme paikkaa, joissa vähiten voi toteuttaa luontaista käyttäytymistä. Moni hevosista viettää aikaansa tallissa omassa karsinassa suurimman osan päivästä syystä tai toisesta. Sisällä olevien hevosten olisi tärkeää nähdä omasta karsinasta muita lajitovereita. Hevonen laumaeläimenä ei viihdy yksin, joten yleensä edes katsekontaktin järjestäminen toiseen hevoseen voi luoda hevosille levollisemman olon.

Hevonen on luotu liikkumaan. Se tykkää raikkaasta ilmasta ja lajitovereiden seurasta. Siksi onkin tärkeää mahdollistaa hevosille ulkoilua ja liikuntaa. Tarhat ja laitumet mahdollistavat hevosille vapaan liikunnan mahdollisuuden. Vastaajia kuitenkin huolestutti pienet ja virikkeettömät tarhat, joissa hevoset tarhaavat monesti yksin. Aina ei ole mahdollista pitää hevosia ulkona pitkiä aikoja isoissa tarhoissa laumana. Syynä ovat yleensä muun muassa rajalliset puitteet, onnettomuuden riskit, sääolot, rajallinen henkilökunta tai esimerkiksi ratsastuskoulun päivärytmi. Aina tulisi kuitenkin pyrkiä järjestämään hevosille mahdollisimman paljon turvallista vapaata liikuntaa ryhmänä isossa tilassa, kuitenkin unohtamatta hevosten levontarvetta.

7.3 Hevosten kohtelu

Noin puolet vastaajista vastasi hevosten kohtelun olevan hyvällä tasolla yleisesti. Vähän alle puolet mielsi hevosten kohtelun olevan kohtalaisella tasolla. Reilu 90 % vastaajista oli nähnyt hevosten huonoa kohtelua. Osaamattomuutta vastaajat olivat eniten tavanneet. Muun muassa puutteellisten hevostaitojen osaaminen aiheuttaa hevosten huonoa kohtelua. Kun hevosta eläimenä ei tunneta, kohtelemme hevosia kuin lemmikkiä tai toista ihmistä. Sana inhimillistäminen esiintyi monissa vastauksissa.

Osaamattomuus aiheuttaa monesti väärinymmärryksiä. Viihdymme itse lämpimässä ja suljetussa tilassa, jossa syömme mielellämme aina erilaista ruokaa. Hevonen ei pidä samoista asioista kuin me, sillä hevonen on saaliseläin ja ihminen on petoeläin. Hevonen tuntee olonsa yleensä turvallisiksi avarassa tilassa. Hevonen saattaaakin olla rennompia ratsastaa ulkokentällä kuin maneesissa, vaikka ihminen kokisi maneesin turvallisemmaksi paikaksi. Hevonen ei viihdy yli +20 asteen lämpötilassa, jossa ihminen viihtyy. Tämä johtaa usein hevosten yliloimittamiseen niin ulkona kuin sisälläkin. Hevosten kanssa toimiessa meidän tulisi aina muistaa miettiä, että mitä hevonen tässä tilanteessa haluaisi. Jos meillä on kylmä, niin hevosella ei välttämättä ole kylmä.

Ihmiset voivat hoitaa hevosiaan lain ja asetusten määräämillä tavoilla, mutta hevosen käsittelytaidot ja arvostus voivat uupua. Yli puolet vastaajista olivatkin nähneet kunnioittamattomuutta, väkivaltaa ja ylisuorittamisen vaatimista. Hevosten psyykkisen hyvinvointi unohtuu tässäkin kohdassa. Hevonen, joka saa jatkuvasti sietää huonoa kohtelua, ei voi psyykkisesti hyvin.

Moni luulee kohtelevansa hevosta erinomaisesti, kun käytetään paljon rahaa ja aikaa hevoseen. Hyväntahtoisuus saattaa kuitenkin ilmetä epäsopivana tapana hoitaa ja käsitellä hevosia. Kilpailut ja valmennukset saattavat viedä paljon aikaa. Niihin panostetaan paljon ja ollaan tyytyväisiä, kun hevonen suorittaa hyvin. Monesti saatetaan kuitenkin unohtaa hevosen perustarpeet, muun muassa laadukas heinä, puhdas vesi, raikas ilma, kuiva makuupaikka. Ilman hyviä perustarpeita hevonen ei suorita kauaa hyvin.

Hyvä kohtelu ei tarkoita, että annetaan hevosen itse päättää mitä se tekee ja me ihmiset toimimme sitten hevosen halujen mukaan. Luulemme, että hevosella on hyvä olla, kun emme pyydä siltä mitään tai käske sitä tekemään tai olla tekemättä jotain. Hevonen kaipaa johtajan, jotta sillä on turvallinen olo. Siksi meidän tulisi tietää mitä haluamme hevoselta ja kertoa se selkeästi hevoselle, jotta hevonen tietäisi mitä sen tulee tehdä ja siten olla rento. Ihmisen tulee olla hevoselle johdonmukainen ja selkeä johtaja. Näin kumpikin osapuoli voi hyvin.

Reilu 30 % vastaajista ei ollut nähnyt, että hevosten huonoon kohteluun olisi puututtu. Reilu 20 % vastaajista ei osannut sanoa oliko huonoon kohteluun puututtu. Mielestäni ihmisten on vaikea puuttua näkemäänsä huonoon kohteluun. Jos itse havaitsee, että eläintä kohdellaan huonosti, on jokaisella oikeus ja velvollisuus puuttua asiaan tavalla tai toisella. Lyhin reitti olisi tietysti puhua asiallisesti suoraan ihmiselle, joka kohtelee huonosti. Aina tämä ei ole mieluisa tai toimiva tapa, joten myös hevosen tai tallin omistajalle tai kilpailuissa henkilökunnalle voi asiasta kertoa. Oma puuttuminen asiaan ei välttämättä tuo muutosta tilanteeseen. Kuitenkin mielestäni huonoon kohteluun puuttumatta jättäminen ei ole sallittua. Tärkeintä on, että on itse yrittänyt parhaansa parantaa asiaa. Selkeästi huonoa kohtelua havaittaessa tulee kuitenkin aina tehdä viipymättä eläinsuojeluilmoitus eläinsuojeluviranomaisille.

Harrastus- ja hevosen kouluttamistilanteissa tuli vastaajien mielestä kiinnittää enemmän huomioita hevosten kohteluun. Mielestäni stewardien, opettajien ja omistajien tulisi puuttua enemmän hevosten huonoon kohteluun. Tämä olisi yksi keino yrittää estää huonon kohtelun jääminen tavaksi kohdella hevosia, sekä tavan leviäminen muille ihmisille. Varsinkin lapsien ja nuorten huonoon kohteluun tulisi puuttua ajoissa, jotta he hyvissä ajoin ymmärtäisivät, miten eläimiä ei saa kohdella. Ratsastuskouluissa tulisi olla sen verran henkilökuntaa, etteivät asiakkaat itse varustaisi hevosia ratsastustuntia varten ilman valvontaa.

Hevosalan oppilaitoksissa tulisi kiinnittää huomiota hevosten kohteluun. Oppilaitoksissa tulisi selkeästi opettaa mikä on hyvää ja mikä huonoa kohtelua, sekä minkälaiseen kohtelutapaan heidän tulisi pyrkiä opettaessa muita ihmisiä tulevaisuudessa. Myös ammattilaisten tulisi kiinnittää enemmän huomiota miten he kohtelevat hevosia. Ammattilaisista moni ottaa mallia, joten olisi tärkeää, että he olisivat hyviä esikuvia muun muassa lapsille ja nuorille.

8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Vastauksista selvisi, että ihmiset kokivat hallitsevansa hevostaidot kohtalaisesti nykypäivänä. Hevosten parissa oli harrastettu useampikin vuosi ennen omaa hevosta. Vastaajat silti kokivat, etteivät osanneet hevostaitoja täysin ennen omaa hevosta. Vastaajilla oli paljon halua oppia lisää hevostaitoja. Kukaan alle 18-vuotiaista ei vastannut, että ei haluaisi oppia lisää hevostaitoja. Perinteinen luentomalli osoittautui suosituimmaksi tavaksi opetella hevostaitoja. Hevosen hyvinvoinnin mahdollistavia tekijöitä tunnistettiin. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ymmärtäminen uupui kuitenkin osittain vastauksista. Suurin osa mielsi hevosten saavan toteuttaa osittain luontaista käyttäytymistä harrastusympäristössä. Talli oli paikka, jossa vähiten luontainen käyttäytyminen oli mahdollista. Vastaukset kertoivat ihmisten kohtelevan hevosia kohtalaisesti tai hyvin. Melkein kaikki olivat kuitenkin nähneet jonkinlaista hevosten huonoa kohtelua. Osaamattomuutta oli eniten tavattu.

Tutkimus oli onnistunut osa Ratsastajainliiton hevosen hyvinvoinnin teemavuotta. Laaja vastaajamäärä toi lisäarvoa tutkimukselle. Vastauksissa näkyi ihmisten kiinnostus hevosia kohtaan. Hevosten hyvinvointi oli ihmisille tärkeä asia ja tunteiden näkyminen esiintyi vastauksissa. Avoimiin kysymyksiin oli vastattu pitkälläkin vastauksilla. Tutkimustulokset antavat arvokasta tietoa ihmisten kokemuksista hevostaitojen osaamisesta ja hevosten kohtelusta. Tuloksista ei selvinnyt mitään erityisen hälyttäviä epäkohtia. Kaikkiin epäkohtiin on kuitenkin hyvä puuttua ajoissa, etteivät ne pääse kasvamaan entistä isommiksi. Muun muassa ratsastuskoulut, seurat, hevosalan oppilaitokset, alan kouluttajat ja yrittäjät sekä kilpailujen järjestäjät voivat hyötyä tutkimustuloksista. Tulosten avulla on mahdollista tarttua epäkohtiin ja parantaa niitä mahdollisimman paljon hevosten hyvinvoinnin lisäämistä varten. Ratsastajainliiton seura- ja tallipalveluiden johtoryhmä yhteistyössä Ratsastuksenopettajayhdistyksen ja hevostaitokouluttajien kanssa hyödyntävät tutkimuksen tuloksia tulevaisuudessa.

Hyvinvointiasiat varmasti tulevaisuudessa kasvattavat kiinnostusta entisestään. Uusi eläinsuojelulaki aiheuttaa todennäköisesti hevosten pidossa, hoidossa ja käsittelyssä muutoksia. Muutosten tapahtuessa olisi mielenkiintoista tehdä uusi vastaavanlainen kysely, jotta olisi mahdollista verrata miten hevostaitojen osaaminen ja hevosten kohtelu on muuttunut. Ovatko tehdyt toimenpiteet hevosten hyvinvoinnin suhteen toteutuneet ja miten uusi eläinsuojelulaki on vaikuttanut hevosten hoitoon ja kohteluun.

Suomen Ratsastajainliitto, Suomen eläinsuojelu ja Suomen Hippos ry on laatinut 14 pyyntöä, joita jokainen hevonen toivoo saavansa ja kokevansa elämän aikana (Liite 1).

LÄHTEET

Aminoff C., Korpi I., Lehtola P., Nieminen V., Palttala K., Sidbäck H., Simonsén B., Sulkala K., Turtiainen U., Vilkkä L., Wegelius C. 2011. Hevosen käsittely ja käyttäytyminen. 3. uud.p. Helsinki: Art House Oy.

ASPCA n.d. Viitattu 4.5.2016.
http://www.aspcapro.org/sites/pro/files/aspca_asv_five_freedoms_final_0_0.pdf

Castrén H. 1997. Kotieläinten käyttäytyminen ja hyvinvointi. Mikkeli: Helsingin Yliopisto.

Eläintieto n.d. Eläin yhteiskunnassa. Viitattu 20.10.2016
<http://www.elaintieto.fi/elain-yhteiskunnassa/>

Eläintieto n.d. Hyvinvoinnin määrittely. Viitattu 20.10.2016.
<http://www.elaintieto.fi/hyvinvointi-on-elainyksilon-kokemus/>

Evira 2016, Hevoset. Viitattu 5.5.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelupitopaikoissa/harrastus--ja-lemmikkielaimet/hevoset/>

Heikkilä, T. 2014. Edita Publishing Oy. Viitattu 5.9.2016.
<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Hevostietokeskus n.d. Hevosen kivun havaitseminen. Viitattu 10.6.2016.
<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=704&kieli=3>

Houttu, J. 2003. Hevosten hyvinvointi ja arvostus käsi kädessä. Suomen Eläinlääkärilehti. Viitattu 16.5.2016.
<http://elektra.helsinki.fi/se/s/elainlaakari/109/2/hevosten.pdf>

Ilvitzky, I n.d. Hevosten hyvinvointi ja valvonta. Seminaari. Viitattu 6.5.2016.
<https://moodle.hamk.fi/>

Jansson, H., Kaunisto T., Kaustell K., Manninen-Leivo, E., Mälkiä, P., Rautala, H., Rinne, M., Saloniemi, H., Tirkkonen, M. 1999. Tuotantoeläinten hyvinvointi. Kokemäki: Satakunnan Painotuote Oy.

Johnson, L., Haglund, M., Owenede, U. 2007. Hyvät hevostaidot. WSOY.

Kaimio, T. 2004. Hevosen kanssa. Porvoo: WSOY.

Kaimio, T., Kilpeläinen, A., Rautioaho, M. & Tallberg M. Hevosen Hyvinvointi. Esitelmä. 25.9.2015.

Kuva 3. Wang, C. Painface. Viitattu 15.11.2016.
<https://fi.pinterest.com/pin/385761524308719914/>

Kuva 1. Eläintieto. Eläinten hyvinvoinnin valvonta ja valvovat viranomaiset. Viitattu 15.11.2016.

<http://www.elaintieto.fi/elain-yhteiskunnassa/>

Kuva 2. Eläintieto. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määrittelemät eläimen oikeudet, joista ihminen on velvollinen huolehtimaan. Viitattu 15.11.2016.

<http://elaintenhyvinvointikeskus.azurewebsites.net/hyvinvointi.aspx>

Lindström, M. n.d. Luontaisen hevostaidon opettaja Minna Lindström Paimiossa. Hevosjalostusliitto. Viitattu 17.8.2016.

http://hevosjalostusliitot.fi/etelasuomi/fi/ajankohtaista/index.php?we_objectID=1077

Maa- ja metsätalousministeriö n.d. Eläinsuojelulakia ollaan uudistamassa. Viitattu 22.11.2016.

<http://mmm.fi/elainsuojelulaki>

Niittumäki, J. 2013. Suomen Ratsastajainliiton jäsentalli – ohjeistus toimivaan tallitoimintaan. Suomen Ratsastajainliitto ry, Sporttipaino.

Pitkonen, N. 2015. Neuvottelukunnat tutuksi: Tuotantoeläimet. Viitattu 4.5.2016.

<http://elsuasiamies.blogspot.fi/2015/10/neuvottelukunnat-tutuksi-tuotantoelaimet.html>

Raekallio, M. Hevosen Hyvinvointi. Seminaari. Tampere. 2.4.2016. Hevoset-messut.

Roberts, M. 2009. Hevoskuiskaajan käsikirja. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Suomen Hevostietokeskus ry n.d. Hevosen unen tarve. Viitattu 27.10.2016.

<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=676&kieli=3>

Suomen Hevostietokeskus ry n.d. Kehon hoito. Viitattu 27.10.2016.

<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=846&kieli=3>

Suomen Hevostietokeskus ry n.d. Käyttäytymistarpeet. Viitattu 27.10.2016.

<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=611>

Suomen Hevostietokeskus ry n.d. Sosiaalisuus ja kommunikointi. Viitattu 27.10.2016.

<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=848&kieli=3>

Suomen Hevostietokeskus ry n.d. Syömiskäyttäytyminen. Viitattu 27.10.2016.

<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=844&kieli=3>

Suomen Ratsastajainliitto ry 2016, Hevostaidot. Kilpailusäännöt. Viitattu 16.5.2016.

http://www.ratsastus.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ratsastajainliitto/embeds/ratsastajainliittowwwstructure/92777_Hevostaitokilpailusaannot_2016.pdf

Suomen Ratsastajainliitto ry, n.d. Hevosen hyvinvoinnin puolesta. Viitattu 21.11.2016.

http://www.ratsastus.fi/hyvinvoiva_hevonen

Tallberg, M. 2016. Hevosen käyttäytymistarpeet. *Hippos* 2, 58-59.

Tallberg, M. 2016. SRL Hevosen hyvinvointi. Luento. Kouvola. 23.4.2016.

Talvitie, H. & Häyrinen, P. 2013. Hevostaito-opas. Helsinki: Suomen Ratsastajainliitto ry, Sporttipaino Oy.

Valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta. 10.6.2010/588.

Vilpas, P. n.d. Viitattu 5.9.2016.

<https://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>

Wilkins, C. 2014. The Equine Pain Face. *Horses and People Magazine*. Julkaistu 10.10.2014. Viitattu 13.6.2016.

<https://www.horsesandpeople.com.au/article/the-equine-pain-face#.V15b3FeJZE4>

HEVOSEN PYYNTÖ

1. Pidä ympäristöni puhtaana ja turvallisena. Anna minulle tilva makuupaikka, jossa on raikas ilma ja riittävästi uiviketta. Muista että pidän rauhasta ja levosta.
2. Anna minun elää hyvää hevosenelämää, johon kuuluu päivittäinen ulkoilu ja lajitovereiden seura.
3. Ruoki ja juota minua riittävästi a usei n puh taista astios ta. Anna oikeanlaista ja hyvälaatuista rehua sopiva määrä. Älä pidä minua nälässä, mutta älä myöskään syötä minua liian lihavaksi.
4. Hoida kavioitani, anna ammattilisen uol la ja tarvittaessa kengittää ne säännöllisesti. Hoidi myös rokotuksista ja hampaiden raspauksesta sekä tarvittaessa loishäädöstä. Jos sairastun, älä epäröi kutsua eläinlääkäriä.
5. Harjaa minua tarvittaessa ja useamminkin, jos pidän siitä. Tarkista päivittäin, että minulla on kaikki kunnossa.
6. Puhdista minut, jos olen likainen tai hikinen, anna minun kuivatella lämpimässä tai loimen alla. Laita selkääni suojaava loimi tarvittaessa myös kylmän ja sateen aikana.
7. Pidä huoli, että saan liikuntaa riittävästi a säännöllisesti. Mit oita työt ja tehtävät kuntoni ja vointini mukaan. Liikkuminen on minulle ilo, kun olen kunnossa. Anna minun vertyä rauhassa ennen työtä ja juoksua ja myös sen jälkeen.
8. Muista oikeanlaiset ja sopivat varusteet, jotka ovat turvalliset sinulle ja minulle. Valitse ja hoida varusteet niin, että minun on hyvä tehdä niissä työtä, etteivät ne satuta, purista, paina tai hankaa.
9. Kohtele minua hyvin, koska terveenä ja tyytyväisenä voin paremmin. Älä aiheuta minulle kipua tai tuskaa, käytä taidon voimaa.
10. Käsittele minua rauhallisesti a johdonmukaisesti, ystävällisesti u t t a päättäväisesti. O e h hyvä johtaja, kiitä minua oikein tehdystä työstä. Älä opeta minulle huonoja käytöstapoja.
11. Älä pyydä minulta sellaista, mitä en ymmärrä tai osaa, mihin voimani ja taitoni eivät riitä. Opetä minua rauhallisesti a huol d la suut tum tta. Jos omat taitosi eivät riitä minun kouluttamiseeni tai käsittelyyni, thanki ammattilaisa. S it ä on iloa meille molemmille.
12. Mikä ahdesti nnen k uin hankit hevosen, hyvä hevosenpito vaatii paljon. Pyydän, että hankit riittävästi i e toa hoidostani ja tarpeistani, ennen kuin otat minut vastuullesi. Kokemattomuus ja tietämättömyys voivat viedä terveyteni, jopa henkeni. Selvitä myös huolella, millainen hevonen sopii parhaiten sinun elämääsi.
13. Toivon, että harkitset tarkasti n llä seen kotiä rin -nut myyt, jos on tullut aika erota. Älä anna minua välipitämättömille ihmisille tai osaamattomiin käsiin. Kerro rehdisti udel le omi s tajalleni minusta, jotta yhteinen taipaleemme alkaisi hyvin.
14. Hyvä omistajani! Kun näet voimieni uupuvan, lopeta elämäni tuskattomasti. En hal u ja tkaa tietäni kipeänä tai kaltoin kohdeltuna, joutua vanhoilla päivilläni huonoihin oloihin! Huolehdi minusta kunnialla loppuun saakka.

Ratsastajainliiton hevosen hyvinvoinnin teemavuosi 2016: kysely hevosen hyvinvoinnista ja hevostaidoista!

Hyvinvoiva hevonen on kaiken hevosurheilun ja -harrastuksen perusta. Meidän vastuullamme on huolehtia parhaalla mahdollisella tavalla lajimme mahdollistavasta tekijästä, kumppanistamme hevosesta.

Vuosi 2016 on Suomen Ratsastajainliiton hevosen hyvinvoinnin teemavuosi. Kysely pohjautuu teemavuoden keskeisiin asioihin. Kyselyllä halutaan selvittää, miten hevosten kanssa toimivat kokevat hallitsevansa hevostaitoja ja minkälainen kiinnostus heillä on oppia lisää hevosten kanssa toimimisesta. Tarkoituksena on myös selvittää hevosten hyvinvointia vuonna 2016.

Kysely toteutetaan osana opinnäytetyöprojektia yhteistyössä HAMK:n hevosagrobiopiskelija Hanna Tainan kanssa. Kyselystä saatuja tietoja hyödynnetään opinnäytetyön lisäksi Ratsastajainliiton seura- ja tallipalveluiden johtoryhmässä.

Kysely on luottamuksellinen ja anonyymi.

Kyselyyn vastaaminen kestää 5-10 minuuttia. Vastausaikaa on 30.6.2016 saakka.

LINKKI KYSELYYN

Lisätietoja kyselystä: Hanna Taina, puh. 050 527 0338, hanna.taina@student.hamk.fi.

HEVOSEN HYVINVOINTI 2016

1. Sukupuoli ? *

- Nainen
- Mies
- Muu

2. Ikä ? *

- Alle 16
- 16-18
- 19-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- Yli 60

3. Missä toimit pääsääntöisesti hevosten parissa? *

- Etelä-Suomi
- Kaakkois-Suomi
- Lounais-Suomi
- Itä-Suomi
- Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Pohjois-Suomi
- En osaa sanoa

4. Missä roolissa toimit ratsastuksen parissa? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Harrastaja
- Kilpailija
- Hevosalan ammattilainen
- Toimihenkilö

- Seuratoimija
- Alue-toimija
- Lapsen huoltaja
- Muu, mikä?

5. Kuinka usein toimit hevosten parissa? *

- Muutamana kerrana kuussa tai harvemmin
- Noin kerrana viikossa
- Noin 2-3 kertaa viikossa
- Noin 4-5 kertaa viikossa
- Päivittäin

6. Mikä seuraavista kuvaa ratsastustaitoasi? *

- Alkeisoppilas / Vasta-alkanut
- Perustaso
- C-taso
- B-taso
- A-taso
- Ammattilainen
- En osaa sanoa

7. Onko sinulla tai onko sinulla ollut jokin seuraavista?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Oma hevonen
- Kimppahevonen
- Ylläpitohevonen
- Vuokrahevonen
- Hoitohevonen
- Muu, mikä?

8. Kuinka monta omaa hevosta / ylläpitohevosta / vuokrahevosta sinulla on ollut? *

- 0
- 1
- 2-5
- 6-10
- Yli 10

9. Kuinka kauan olet harrastanut hevosten parissa ennen omaa hevosta / ylläpitohevosta / vuokrahevosta? *

- Minulla ei ole ollut mitään näistä
- Alle puoli vuotta
- 6 kk - 2 vuotta
- 3 - 5 vuotta
- 6 - 10 vuotta
- 11-15 vuotta
- Enemmän kuin 15 vuotta

10. Hallitsitko mielestäsi hevostaidot hyvin ennen omaa hevosta / ylläpitohevosta / vuokrahevosta ? *

- Minulla ei ole ollut mitään näistä
- Kyllä
- En täysin
- En lainkaan
- En osaa sanoa

11. Onko sinulla tai onko sinulla ollut omaa hevostallia? *

- Kyllä
- Ei

12. Kuinka kauan sinulla on ollut oma talli? *

- Minulla ei ole ollut omaa tallia
- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 3-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- 11-20 vuotta
- Enemmän kuin 20 vuotta

HEVOSTAIDOT

Hevostaidoiksi kutsutaan hevosen hyvän hoidon osaamista teoriassa ja käytännössä. Hevostaitojen avulla on kyky ymmärtää hevosen käyttäytymistä ja luontaisia tarpeita.

13. Miten koet ihmisten hallitsevan hevostaidot yleisesti nykypäivänä? *

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Kohtalaisesti
- Huonosti
- Erittäin huonosti
- En osaa sanoa

14. Miten itse koet hallitsevasi seuraavat taidot? *

	En oikeastaan	Kohtalaisesti	Hyvin
Hevosen taluttaminen	☐	☐	☐
Hevosen harjaaminen	☐	☐	☐
Kavioiden puhdistaminen	☐	☐	☐
Karsinan puhdistaminen	☐	☐	☐
Hevosen jalkojen pintelöiminen	☐	☐	☐
Suojien laitto hevoselle	☐	☐	☐
Satuloiminen	☐	☐	☐

Suitsiminen	☐	☐	☐
Loimittaminen	☐	☐	☐
Hevosen peseminen	☐	☐	☐
Varusteiden huolto	☐	☐	☐
Hevosen kivun tunnistaminen	☐	☐	☐
Hevosen poikkeavan käyttäytymisen tunnistaminen	☐	☐	☐
Hevosen lastaaminen ja kuljettaminen	☐	☐	☐
Hevosen peruslääkintäosaaminen/terveydenhoito	☐	☐	☐

15. Mihin seuraavista taidoista haluaisit saada lisätietoa ja oppia?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Hevosen taluttaminen
- Hevosen harjaaminen
- Kavioiden puhdistaminen
- Karsinan puhdistaminen
- Hevosen jalkojen pintelöiminen
- Suojien laitto hevoselle
- Satuloiminen
- Suitsiminen
- Loimittaminen
- Hevosen peseminen
- Varusteiden huolto
- Hevosen kivun tunnistaminen
- Hevosen poikkeavan käyttäytymisen tunnistaminen
- Hevosen lastaaminen ja kuljettaminen
- Hevosen peruslääkintäosaaminen/terveydenhoito
- Jostain muusta, mistä?

16. Missä olet saanut opastusta hevostaitojen opetteluun?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Hevoskerhossa
- Ratsastusseuran toiminnan kautta (koulutukset, kurssit)
- Ratsastuskoulussa/-tallissa
- Yksityistallilla
- Omalla kotitallilla
- Kaverin tai sukulaisen kotitallilla
- Kaverin / ystävän / opettajan / valmentajan opastuksella
- 4H-yhdistyksessä
- Teoriaopintojen / opiskelujen / kurssien kautta
- Internetistä / YouTubesta / DVD:ltä
- Hevoskirjoista / lehdistä
- Oman toimimisen ja harjoittelun kautta
- Muualla, missä?

17. Haluaisitko oppia lisää hevostaitoja? *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

18. Mihin liittyen haluaisit oppia lisää hevostaitoja?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Hevosen lajinmukaiseen käyttäytymiseen
- Hevosen luontaisiin tarpeisiin
- Hevosen päivittäiseen hoitamiseen
- Hevosen lääkintään/ruokintaan liittyen
- Hevosen kuljettamiseen/lastaukseen liittyen
- Muuhun, mihin?

19. Millä tavoin haluaisit oppia lisää hevostaitoja?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Luennoilta
- Kirjallisuudesta
- Videoista
- Netistä
- Hevoskerhoista
- Tallilta osana ratsastustuntia
- Tallilta hoitokursseilta/hoitotunneilta
- Hevosleireiltä
- Jostain muualta, mistä?

20. Koetko hevostaitojen opetteluun mahdollisuuden olevan helposti saatavilla? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

HEVOSTEN KOHTELU

21. Hevosen hyvinvointi – mitä se mielestäsi on?

Kerro lyhyesti

22. Saavatko hevoset mielestäsi toteuttaa tarpeeksi luontaista käyttäytymistä harrastusympäristössäsi? *

- Kyllä
- Osittain
- Ei
- En osaa sanoa

23. Missä hevoset eivät saa mielestäsi toteuttaa tarpeeksi luontaista käyttäytymistään?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Tallissa
- Tarhassa
- Laitumella
- Hoitotilanteessa
- Kilpailutilanteessa
- Valmennustilanteessa
- Jossain muualla, missä?

24. Jos vastasit edelliseen kysymykseen, halutessasi perustele vastauksesi lyhyesti.

25. Miten koet ihmisten kohtelevan hevosia yleisesti? *

	1	2	3	4	5	
Erittäin huonosti	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin hyvin

26. Onko sinulla antaa esimerkkiä siitä, miten koet ihmisten kohtelevan hevosia?

27. Oletko nähnyt ihmisten kohtelevan hevosia huonosti? *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

28. Minkälaista hevosten huonoa kohtelua olet nähnyt? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- En ole nähnyt hevosten huonoa kohtelua
- Osaamattomuutta
- Hoidon laiminlyöntiä
- Puutteita olosuhteissa

- Sairauksien tai vammojen hoitamattomuutta
- Ylisuorittamisen vaatimista
- Kunnioittamattomuutta
- Varusteiden epäsopivuutta
- Väkivaltaa
- Jotain muuta, mitä?

29. Missä tilanteissa olet nähnyt hevosten huonoa kohtelua?

	Harrastaessa	Valmennuspaikalla	Kilpailupaikalla
Hevosta ratsastus- tai ajokuntoon valmisteltaessa	☐	☐	☐
Hoitotoimenpiteissä	☐	☐	☐
Karsinassa	☐	☐	☐
Lastaamisessa	☐	☐	☐
Kuljettamisessa	☐	☐	☐
Taluttaessa	☐	☐	☐
Ratsastaessa tai ajaessa	☐	☐	☐
Tarhassa tai laitumella	☐	☐	☐
Hevosta kouluttaessa	☐	☐	☐

30. Kenen olet nähnyt kohtelevan hevosia huonosti?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Hevosenomistajan
- Hoitajan
- Ratsastajan tai ajajan
- Kilpailijan
- Lapsen vanhemman tai muun huoltajan
- Toimihenkilön
- Ratsastuksenopettajan tai -ohjaajan
- Valmentajan
- Talliyrittäjän
- Muun alan ammattilaisen

31. Oletko nähnyt, että hevosen huonoon kohteluun on puututtu? *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

32. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, kerro halutessasi esimerkki lyhyesti.

33. Missä tilanteissa koet, että hevosten kohteluun pitäisi kiinnittää enemmän huomiota?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Perushoitotilanteissa
- Harrastustilanteissa
- Valmennustilanteissa
- Kilpailutilanteissa
- Hevosen kouluttamistilanteissa
- Toimihenkilö- ja/tai alan koulutuksissa (käytäntö/teoria)
- Jossain muualla, missä?

34. Jos vastasit edelliseen kysymykseen, halutessasi perustele vastauksesi lyhyesti.

35. Vapaa sana

36. Mikäli tahdot osallistua lippujen arvontaan Hevosen hyvinvointiluennolle 27.8.2016 Ypäjän Hevosopistolla, jätäthän yhteystietosi.

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti